माङसेबुङ गाउँपालिका, इभाङ, इलमा
सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) बमोजिमको
स्वत:प्रकाशन विवरण २०८०।०४।१५ मा अद्यावधिक

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री विनोद कुमार चौहान
९८४१५८३३१६
binodchauhan3@gmail.com

सूचना अधिकारी(सूचना अधिकृत) श्री ओम प्रकाश खड्का
९८५११६६४९६
Omprakashkhadka2046@gmail.com

माङसेबुङ गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, इलाम

अवधि २०८० वैशाखदेखि असार मसान्त सम्म

https://mansebungmun.gov.np/
mangsebung.ruralmun@gmail.com

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

माङसेबुङ गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
ईभाङ, इलाम

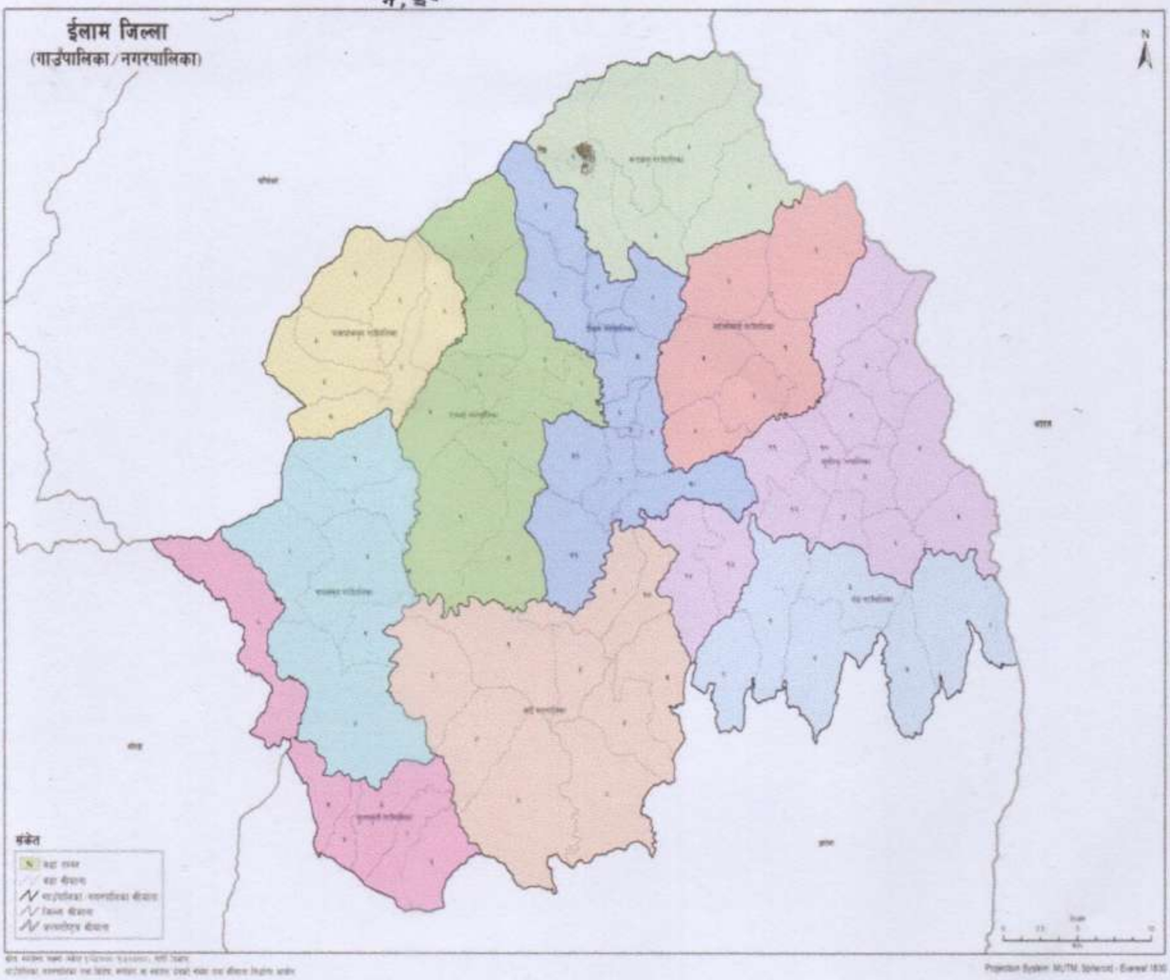

(२) आ.ब. ०७९।८० को चौथो त्रैमासिक स्वत: प्रकाशन

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

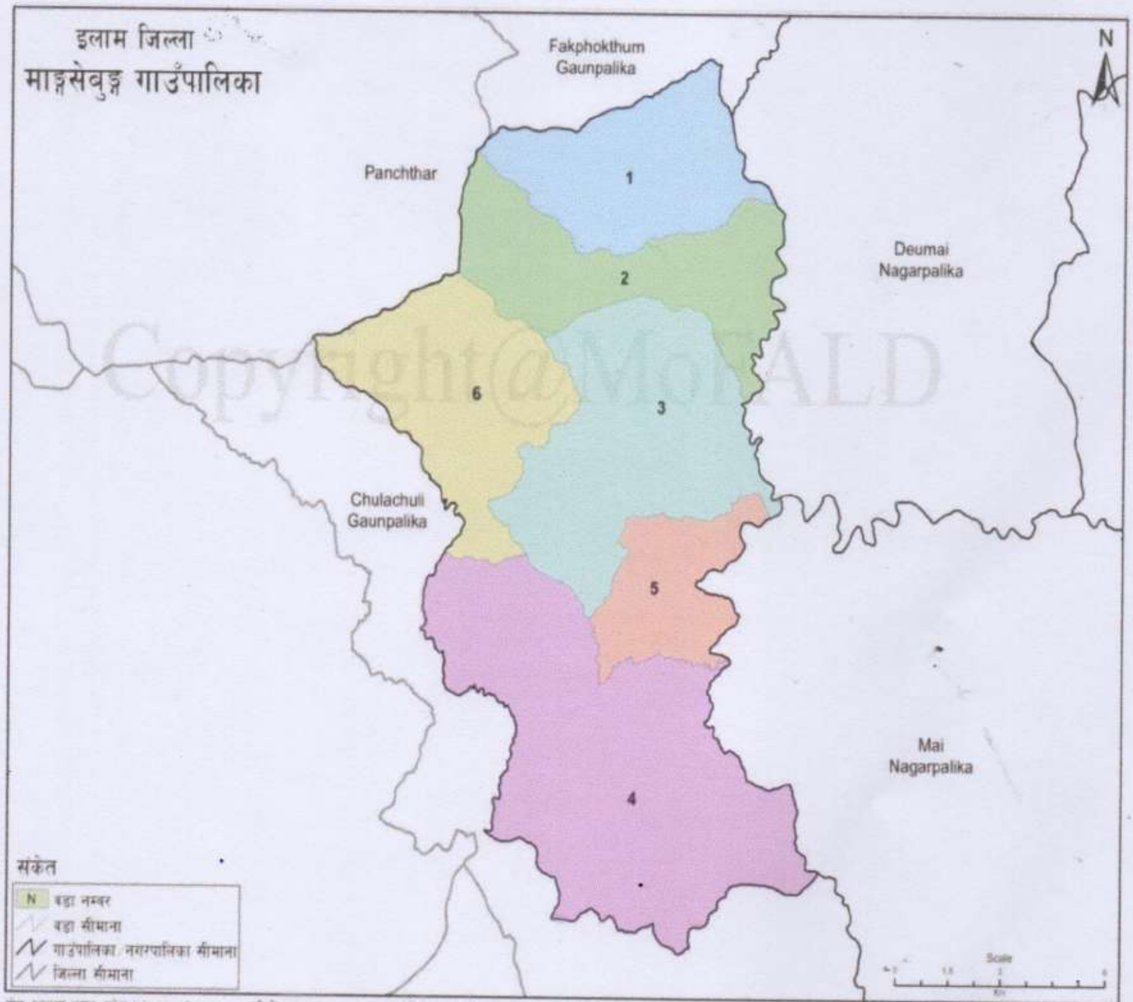

(३) आ.ब. ०७९।८० को चौथो त्रैमासिक स्वत : प्रकाशन

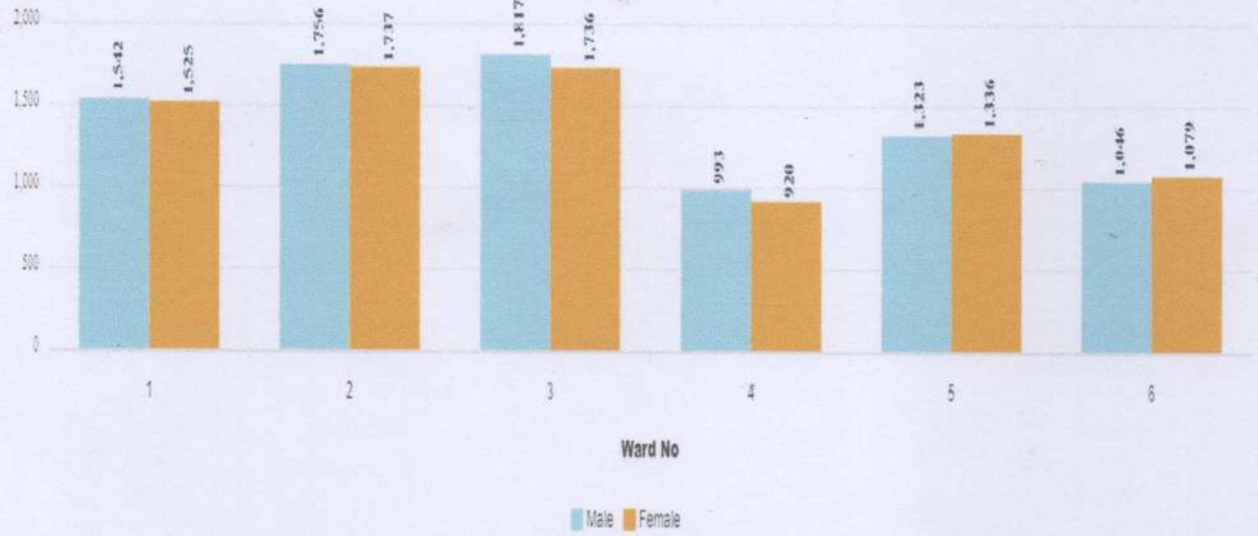

कुमार चौहान
प्रशासकिय अधिकृत

स्थानीय तहको स्वरूप र प्रकृति
गाउँपालिका

परिचय

- स्थानीय नेतृत्वको विकास गरी जनताको दैनिक आवश्यकता जन जनजीवनलाई असर पार्ने विषयहरूमा निर्णय गर्न सक्ने गरी स्थानीय स्वायत्त शासन पद्धतिको विकासको लागि स्थानीय निकायहरूको गठन हुने प्रावधान अनुसार स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ अनुसार स्थानीय निकायको रूपमा नगरपालिकाको व्यवस्था भएकोमा नेपालको संविधानमा स्थानीय तहको संबैधानिक व्यवस्था भएपश्चात साविकका स्थानीय निकायहरु स्थानीय तहमा रुपान्तरण भई स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित छन् ।
- नेपालको संविधान बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बिचको सहकारित, सहअस्तित्व र समन्वयलाई प्रवद्र्धन गर्दै जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी सुलभ र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्न, लोकतन्त्रका लाभहरुको समानुपातिक समावेश र न्यायोचित वितरण गरी कानुनी राज्य र दिगो विकासको अवधारणा अनुरुप समाजवादउन्मुख संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीलाई स्थानीय तहदेखि नै सुदृढीकरण गर्न, स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत अभ्यासलाइ संस्थागत गर्न स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ जारी भएको छ ।
- स्थानीय तहका रूपमा नगरपालिकाले विकेन्द्रीकरणको माध्यमद्वारा सार्वभौमसत्ता सम्पन्न जनतालाई शासन प्रक्रियामा अधिकाधिक मात्रामा सम्मिलित हुने अवसर जुटाई प्रजातन्त्रका लाभहरूको उपभोग गर्न सक्ने व्यवस्था गर्ने, आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागि साधनको परिचालन, विनियोजन र विकासको प्रतिफलको सन्तुलित तथा समान वितरणमा सामाजिक समानता ल्याउने कार्यमा जनजाति, आदिवासी, दलित र सामाजिक तथा आर्थिक दृष्टिकोणले पिछडिएका वर्ग समेतका समग्र जनताको सहभागितामा अभिबृद्धि गर्दै विकास प्रक्रियालाई संस्थागत गर्ने, योजनाहरूको तर्जुमा र सञ्चालन गर्न आवश्यक जिम्मेवारी र अधिकार स्थानीयस्तरमा नै प्रदान गरी जवाफदेही बहन गर्न सक्ने स्थानीय तहहरूको संस्थागत विकास गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाउँछ ।
- विकेन्दीकरण भनेको अधिकारको निक्षेपण हो, विकेन्द्रीकरणको अर्को रुपमा संघीयता हो र संघीयता स्थानीय आवश्यकतामा आधारित हुन्छ । संघीयतालाई संस्थागत गरी लोकतन्त्र, विकास र मानव अधिकारको प्रत्याभूत गर्न स्थानीय सरकारको विशेष भूमिका रहन्छ ।
- माङसेबुङ गाउँपालिका, नेपालको कोशी प्रदेशअन्तर्गत पहाडी क्षेत्रको एक गाउँपालिकाको रूपमा वि.सं.२०७३ सालदेखि नै स्थापित रहेको छ ।

गाउँपालिकाको स्वरूप

गाउँ सभा – प्रमुख, उपप्रमुख, वडाध्यक्ष, गाउँ कार्यपालिका सदस्य, वडा सदस्य
गाउँ कार्यपालिका – प्रमुख, उपप्रमुख, वडाध्यक्ष, नगर कार्यपालिका सदस्य

गाउँपालिकाको छोटो परिचय

इलामको १० स्थानीय तहमध्ये पश्चिमी क्षेत्रमा पर्ने गाउँपालिका हो 'माङ्सेबुङ गाउँपालिका' । पर्यटकीय, जैविक, धार्मिक, सांस्कृतिक विविधतामा अग्रणी यो गाउँपालिका राज्य पुनर्संरचनाको क्रममा साविक गजुरमुखी, इभाङ र बाँझो गाविस समेटेर स्थापना गरिएको हो ।

'माङसेबुङ' लिम्बू भाषामा राखिएको नाम हो । लिम्बू भाषामा 'माङ' भन्नाले 'देवीदेवता', 'से' भन्नाले चुनेको, छनौट गरेको र 'बुङ' भन्नाले बासस्थान भन्ने बुझिन्छ । लिम्बू भाषाबाट देवीदेवताको बासस्थान भएको स्थल वा क्षेत्रलाई 'माङसेबुङ' भनिन्छ । यहाँ राष्ट्रिय विभूति महागुरु फाल्गुनन्द, ज्योतिनन्द गुरु, सचितानन्द गुरु र वर्तमान किरात धर्मगुरु आत्मानन्द लिङदेनजस्ता गुरुहरुको जन्म भएकाले यस क्षेत्रको नाम माङसेबुङ रहन गएको हो । यस गाउँपालिकाको नाम किरात धर्मावलम्बीहरुको आस्थाको केन्द्र 'माङसेबुङ' को नामबाट नै नामाङकरण गरिएको हो ।

१४२ दशमलव ४१ वर्गकिलोमिटर क्षेत्रफल रहेको माङसेबुङ गाउँपालिका २६ डिग्री ४३ मिनेट ४२ दशमलव ५८२ सेकेण्डदेखि २६ डिग्री ५५ मिनेट ३५ दशमलव ३९६४ सेकेण्ड उत्तरी आक्षाशं र ८७ डिग्री ३८ मिनेट ५५ दशमलव २४४४ सेकेण्डदेखि ८७ डिग्री ४७ मिनेट २९ दशमलव ०११२ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तरसम्म र समुन्द्र सतहबाट ५१ दशमलव ५ मिटरदेखि २०२० मिटरसम्म उचाईमा फैलिएको छ ।

पूर्वतर्फ देउमाई नगरपालिका, पश्चिमतर्फ चुलाचुली गाउँपालिका, उत्तरतर्फ फाकफोकथुम गाउँपालिका र पाँचथरको मिक्लाजुङ गाउँपालिका तथा दक्षिणततर्फ चुलाचुली गाउँपालिकाको बीचमा अवस्थित माङसेबुङ गाउँपालिका प्राकृतिक सौन्दर्य, हरियाली वन पाखा, डाँडाकाँडा, खोलानाला, खुल्ला चौर, ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीयस्थलका दृष्टिले आकर्षक गन्तव्यस्थलको रुपमा विकास भइरहेको छ । माङमालुङ र तीनथुम्कीबाट देखिने सूर्योदय, सूर्यस्त, पहाडी भूभाग हरियाली डाँडापाखा, तराईका समथर फाँट र सेताम्मे हिमश्रृङखला लगायत विभिन्न मनमोहक दृश्यहरुले पर्यटकको मन लोभ्याउने गरेको छ । सदरमुकाम इलाम बजारसंहित झापाको विर्तामोड, दमक र धनकुटाको भेडेटारवाट पक्की सडक निर्माणाधिन रहेकाले यस क्षेत्रको पर्यटनले चाँडै गति लिने विश्वास स्थानीयमा पलाएको छ ।

यी सडक निर्माणपछि तराईबाट गर्मी छल्दै हिमश्रीङखलाको दृष्यावलोकन र अनेकौं प्राकृतिक छटामा लुटपुटिन आन्तरिक र वाह्य पर्यटकको ताँती लाग्ने निश्चित छ । यहि अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै गाउँपालिकाले पर्यटक लक्षित कार्यक्रमलाई पनि सुरुदेखि नै प्राथमिकतामा राखेको छ ।

साविकका ३ गाविकास २७ वटा वडालाई ६ वटा वडामा विभाजन गरिएको यस गाउँपालिकाको कार्यालय इभाङमा रहेको छ । त्यसैगरी वडा नम्बर १ को कार्यालय नाङरुङ, वडा नम्बरं २ को इभाङ, वडा नम्बर ३ को चतुरे, वडा नम्बरं ४ को मार्चेबुङ, वडा नम्बर ५ को भालुटार र वडा नम्बर ६ को चिसोपानी पञ्चमीमा रहेको छ ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

माङसेबुङ गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
इभाङ, इलाम

माङसेबुङ गाउँपालिकाको १३ औँ गाउँसभामा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम

गाउँसभाका उपाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु

१.आर्थिक वर्ष २०८० र ०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम स्थानीय सरकारको तर्फबाट यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा खुसी महसुस गरेको छु ।

२.मुलुकमा संघीय लोकतन्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था स्थापनाका लागि विभिन्न आन्दोलनहरुमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै आन्दोलनको क्रममा अंगभंग तथा बेपत्ता भएकाहरुप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु । राष्ट्रियता र स्वधीनताको रक्षा गर्दै न्यायपूर्ण समाज निर्माण र समृद्धिको मार्गमा एकतावद्ध रहेका महान नेपाली नागरिक र राजनीतिक नेतृत्वप्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्न चाहन्छु ।

गाउँसभाका उपाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु

३.अब म आर्थिक वर्ष २०८० र ८१ मा रोजगारी सृजना, सीप विकास, कृषिको व्यवसायीकरण, पूर्वाधारको स्तरोन्नती, सेवा प्रवाहमा सुधार हुने अपेक्षा गर्दै क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न अनुमति चाहन्छु ।

सामाजिक विकास क्षेत्र

क)शिक्षा

- सामूदायिक विद्यालयमा कार्यरत कर्मचारी तथा बाल विकास कक्षामा कार्यरत सहयोगी कार्यकर्ताहरुलाई विगतवर्ष देखि प्रदान गरिदै आएको सेवा सुविधाहरु निरन्तर दिइने छ ।
- मातृभाषामा पठनपाठन गराउने सामुदायिक, धार्मिक वा वैकल्पिक विद्यालयहरुलाई मापदण्डका आधारमा कार्यक्रम अनुदान तथा मातृभाषा शिक्षक दरबन्दी अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ
- गाउँपालिकाभित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न माध्यमिक विद्यालय शिक्षक दरबन्दी प्राप्त नभएका विद्यालयहरुमा गणित, विज्ञान र अंग्रेजी शिक्षक अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
- सामुदायिक विद्यालय तथा धार्मिक वा बैकल्पिक विद्यालयहरुमा पठन पाठन हुने मातृभाषाको पाठ्यक्रम र पाठ्य पुस्तक तथा स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्य पुस्तक निर्माणलाई निरन्तरता दिदै सोको उपलब्धतालाई सहज बनाइनेछ साथै निर्माण भएको स्थानीय पाठ्य पुस्तक सबै विद्यालयहरुलाई उपलब्ध गराइने छ ।
- सामूदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी संख्या वृद्धि गर्न, विद्यालयमा विद्यार्थी टिकाइ राख्न र विद्यालय बिचैमा छाड्ने विद्यार्थी दरलाई कम गर्न आधारभूत तहमा बालबालिका कक्षा ६ सम्म दिवा खाजा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

❖ बिद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क उपलब्ध गराइने स्यानीटरी प्याड वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖ विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, पुस्तकालय व्यबस्थापन, शिक्षण सिकाईमा सुचना प्रविधिको प्रयोग र विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖ राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम मार्फत विद्यालयको भौतिक निर्माण तथा आइ.सि.टि. ICT कार्यक्रमका लागि संघीय सरकारसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

❖ एक गाउँपालिका, एक प्राविधिकधार विद्यालय संचालनमा आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।

❖ सबै माध्यमिक विद्यालयमा स्काउट विस्तार गरि प्रभावकारी वनाइनेछ ।

❖ सरस्वती मा. वि. मा प्रदेश नमुना माध्यमिक विद्यालय विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖ सामुदायीक विद्यालयहरबाट एस.ई.ई. SEE परिक्षामा सर्वोकृष्ठ नतिजा ल्याउने एक एक जना छात्र तथा छात्रा विद्यार्थीलाई प्राविधिक (कृषि, पशु, सिभिल इन्जिनियरिङ र सर्भेयर) विधामा अध्ययन गर्नको छात्रवृत्ति प्रदान गरिनेछ ।

❖ माध्यमिक विद्यालय परीक्षा (SEE) लाई अझ व्यवस्थित, प्रभाभकारी र नतिजा उन्मुख बनाउन SEE सहयोग कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन श्रोतको व्यवस्था गरिनेछ । साथै आधारभुत तह कक्षा ८ र कक्षा ५ को परीक्षा गाउँपालिकास्तरीय गर्न आवश्यक बजेटको व्यबस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖ सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीहरुले प्राप्त गरेका सिकाई उपलब्धिका आधारमा शिक्षक, नतिजाका आधारमा विद्यालय तथा उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने विद्यार्थीलाई पुरस्कार र प्रोत्साहन गरिनेछ ।

❖ शिक्षकहरुका पेशागत सिप विकासका लागि तालिमहरु संचालन गरिनेछ ।

❖ विद्यालय अनुगमन सुपरीवेक्षण तथा पेशागत सहयोग कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिनेछ ।

❖ सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकबीच सुमधुर सम्बन्ध बनाउन सरोकारवालाहरुबीच छलफल, अन्तरक्रिया, गोष्ठी, जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

❖ सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका प्रतिभा पहिचान तथा विकासका लागि प्रतियोगिता कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

❖ विद्यालय तहको खेलकुद विकासको लागि राष्ट्रपति रनिङशिल्ड कार्यक्रमका लागि थप बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

❖ शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा वि. व्य. स. अध्यक्षहरुको लागि असल अभ्यास गर्ने विद्यालयहरुमा अवलोकन भ्रमणको कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

❖ यस पालिका क्षेत्र भित्रमा स्थायी बसोबास गरी विद्यावारीधी गरेको व्यक्तित्वलाई सम्मान तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।

❖ सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीहरुले प्राप्त गरेका सिकाई उपलब्धिका आधारमा शिक्षक, नतिजाका आधारमा विद्यालय तथा उत्कृष्ट विद्यार्थीलाई पुरस्कार र प्रोत्साहन गरिनेछ ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

* सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकबीच सुमधुर सम्बन्ध बनाउन सरोकारवालाहरुबीच छलफल, अन्तरकृया, गोष्ठी, जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
* विद्यालयसम्म विद्यार्थी पुर्याउन आउने अभिभावकहरुलाई लक्षित गरि सिपमूलक अभिभावक तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
* यी उल्लेखित कार्यक्रमहरुका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख) स्वास्थ्य

* "सबैलाई सुलभ स्वास्थ्य सेवा" भन्ने मुल लक्ष्यका साथ गाउँपालिकामा १५ शैयाको अस्पताल सञ्चालनको लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार तथा माङसेबुङ-३ मनिपुरमा जग्गा प्राप्ति समेत भईसकेको र अस्पताल निर्माणका लागि प्रक्रिया अघि बढिसकेकोले अस्पताल निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
* संचालन भईरहेको स्वास्थ्य चौकीहरु र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइहरुलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी ढंगले संचालन गर्दै लगिनेछ ।
* सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ र स्वास्थ्य चौकीहरुमा कार्यरत करार कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक सुविधा गाउँपालिकामा उपलब्ध श्रोत साधन समेतका आधारमा निरन्तरता गरिने छ ।
* गाउँपालिकाको हरेक वडाका टोल बस्तीहरुमा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरुलाई गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको प्रोत्साहन भत्ताको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
* स्वास्थ्य संस्थाहरुको संस्थागत क्षमता वृद्धि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
* प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा सञ्चालन भईरहेको अपांगता रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
* माङसेबुङ गाउँपालिका भित्र रहेको सबै बर्थिङ सेन्टरहरुलाई सबलिकरण गरिनेछ ।
* गाउँपालिकाभित्रका गर्भवती महिलाहरुको ज्यान जोखिममा पर्न नदिन साथै नवजात शिशु तथा आमाको सुरक्षाका लागि गर्भवती महिलालाई स्रोत, साधन र सुविद्या सम्पन्न अस्पतालसम्म पुर्याउन गाउँपालिकाले निस्शुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराइरहेको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
* ज्येष्ठ नागरिक तथा अपांगता भएका व्यक्तिप्रति श्रद्धा, आदर, सम्मान तथा सद्भावको अभिवृद्धि गर्नको लागि गाउँपालिकाभित्रका ज्येष्ठ नागरिक तथा अपांगता भएका व्यक्ति बिरामी भई अस्पताल जानुपर्ने अवस्था भएमा गाउँपालिकाले निस्शुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउनेछ ।
* नवजात शिशु र आमाको पोषणका लागि सुनौलो हजार दिन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
* स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम अन्तर्गत पहिलो चरणमा गाउँपालिकामा कार्यरत महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका, ख र ग वर्गको अपांगता परचिय पत्र प्राप्त व्यक्तिहरु,का लागि स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
* पालिका भित्रका नागरिकहरुका लागि प्रोस्टेट ग्लान सम्बन्धी स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
* स्वास्थ्य सस्थाहरुमा रिक्त रहेको दरबन्दीहरुमा पदपूर्ती गरिनेछ ।

ग) खानेपानी तथा सरसफाई

❖खानेपानी योजनाहरुको संचालन र मर्मत संभार गर्दै जनतालाई स्वच्छ, सफा, गुणस्तरीय र दिगो रुपमा खानेपानी उपलब्ध गराउने साथै सरसफाईको उचित व्यवस्था मिलाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖खानेपानीको स्रोत पहिचान गरी स्वच्छ र शुद्ध खानेपानीको परिपूर्तिको लागि तत्कालिन र दीर्घकालीन योजना निर्माण गरी एक घर एक धाराको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न पहल गरिनेछ ।

❖खानेपानी स्रोत नभएको ठाउँमा स्रोतको सम्भाव्यता अध्ययन गरी वैकल्पिक उर्जालाई प्रयोग गरी सौर्य लिफ्टिङ खानेपानी आयोजना संचालन गरिनेछ ।

❖सुक्खाग्रस्त क्षेत्र महाभारा डाँडा आसपासमा रहेको माङमालुङ बजार लगायतका क्षेत्रहरुमा यसै आ.व. भित्र स्वच्छ खानेपानिको प्रवन्ध गरिनेछ ।

(घ) कला, भाषा तथा संस्कृति प्रवर्द्धन

❖ माङसेबुङ गाउँपालिकामा आदिवासी जनजातिको सघन बसोबास भएको गाउँपालिका हो, त्यसमा पनि लिम्बू र राई जातिको अति बाहुल्य भएको पालिकामा मातृभाषाको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

❖ गाउँपालिकामा बहुसंख्यक जातिको बसोबासको आधारमा गत आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रममा गाउँपालिकामा किराँत लिम्बू भाषालाई सरकारी कामकाजी भाषा घोषणा गरी लिपिको हकमा किरात सिरिजंगा लिपि प्रयोग गर्ने घोषणा गरिएको छ । जसको लागि गाउँपालिकामा एक जना भाषिक कर्मचारी नियुक्ति गरी कार्य सञ्चालन गर्नका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

❖ गाउँपालिकामा ३७ प्रतिशत किरात राई जातीको बसोबास रहेको कुरालाई मध्यनजर गर्दै गाउँपालिकामा बान्तावा भाषालाई समेत सरकारी कामकाजीको भाषा घोषणा गरिएको छ । जसका लागि गाउँपालिकामा एक जना वान्तावा भाषिक कर्मचारी नियुक्ति गरी कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।

❖ गाउँपालिकामा रहेका सम्पूर्ण जात जातिको भाषा, धर्म, लिपि र संस्कृतिलाई समान रुपमा संरक्षण, सम्वर्द्धन र विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । धार्मिक समुदायहरुको विशेष स्थान मठ मन्दिर, माङहिम, गुम्बा, चर्च, सेमीचोङ आदि संरक्षणलाई प्राथमिकता दिइनेछ । सामूहिक चुलाखिम, गाउँपालिकास्तरीय माङखिम, साकेला थान निर्माण गरी संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।

❖ यस गाउँपालिकामा जन्म लिई समाजमा विशेष योगदान गर्नुहुने राष्ट्रिय व्यक्तित्व तथा १६औं राष्ट्रिय विभूति महागुरु फाल्गुनन्दज्यूको नाममा बृहत साँस्कृतिक फाल्गुनन्द पार्कको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । सो.कार्यको लागि जग्गा प्राप्ति प्रक्रिया अघि बढिसकेको छ ।

❖ दमक चिसोपानी सडकलाई १६ औं राष्ट्रिय विभूति महागुरु फाल्गुनन्दज्यूको सम्मानमा सो सडकको नाम फाल्गुनन्द मार्ग नामकरण गर्न सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।

❖लोपोन्मुख मौलिक बाजा लगायत विभिन्न मौलिक भाषा तथा संस्कृति संरक्षणको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

❖भाषा, सस्कार, सस्कृती, साहित्य र कलाको विकास गर्नका लागि पालिकास्तरीय माङसेबुङ प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठन गरिनेछ । साथै प्रतिष्ठानको आयोजनामा बहुभाषिक साहित्यिक गोष्टि तथा सम्मान कार्यक्रमक सञ्चालन गरिनेछ । जसका लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ङ.) खेलकुद, युवा तथा रोजगारी

❖युवाहरुले वैदेशिक रोजगारीमा जानुपर्ने बाध्यतालाई अन्त्य गर्न युवाहरुलाई सीपमूलक तथा आयमूलक तालिम प्रदान गरिनेछ ।

❖राष्ट्रिय युवा नीतिका आधारमा स्थानीय कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

❖डोलटार खेलमैदानलाई गाउँपालिका स्तरीय खेलमैदानको रुपम स्तरउन्नती गर्दै लगिनेछ साथै गाउँपालिकाका हरेक वडाहरुमा सम्भाव्यताको आधारमा राष्ट्रिय मापदण्डयुक्त "एक वडा एक खेलमैदान" निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।

❖खेलाडी उत्पादन, खेलाडी तथा खेलको स्तर उन्नतिको लागि नियमित प्रतियोगिताहरु संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

❖खेलकुद विकासको लागि गठन गरिएको गाउँपालिका स्तरीय माङसेबुङ युवा तथा खेलकुद विकास समिति को सवलीकरण गरिने छ।

❖सेइङ आत्मानन्द लिङदेनज्युको जन्मोत्सव र सेइङ पवित्रहाङ साम्बा लिङदेनज्यूको जन्मोत्सवको अवसरमा संचालन हुने गोल्ड कपका लागि सहयोग गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖विभिन्न खेलकूद प्रतियोगिता संचालनको लागि सम्भाव्यताको आधारमा मापदण्डयुक्त खेलमैदान, कवर्डहल, रंगशाला लगायतमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको निर्माण र सुव्यवस्थित संचालनका लागि प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।

❖रोजगार सृजना गर्न युवालाई लक्षित गरी व्यवसायिक, सीपमुलक, रोजगारमुलक तालिम तथा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

❖गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा युवा क्लबको गठन गरी विपद व्यवस्थापन तथा स्वयंसेवकीय कार्य र सामाजिक जागरणका अभियानहरुमा युवा परिचालन गरिनेछ ।

❖वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका र अन्य बेरोजगार युवाहरुलाई उद्यमशीलता तथा वित्तीय साक्षरता तालिम प्रदान गरी सहुलियतपूर्ण कर्जा प्राप्तिका लागि सहजीकरण गर्दै स्वरोजगार र रोजगारीका थप अवसरहरुको सृजना गरिनेछ ।

❖युवा सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनका सन्दर्भमा राष्ट्रिय युवा परिषद र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

❖गाउँपालिकाद्वारा संचालित वडा स्तरीय महिला तथा पुरुष फुटबल प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।साथै कराते, ब्याडमिन्टन, भलिबल बुद्धिचाल खेललाई पनि समावेश गरी खेलकूद कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

च) लक्षित समुह

❖आदिवासी जनजातिको उत्थान तथा विकासको लागि गाउँपालिका स्तरीय आदिवासी जनजाति समन्वय समितिलाई पुर्णता दिइनेछ ।

❖आदिवासी जनजातिको ऐतिहासिक थात्थलोमा प्राकृतिक स्रोत र साधनमा आश्रित आदिवासी जनजातिको उपभोग अधिकार, कानुनी सुरक्षा, प्राकृतिक स्रोतको दोहन गर्नुअघि पूर्व सहमति र लाभको न्यायोचित बाँडफाँडको हकलाई सुरक्षित गरिनेछ ।

❖आदिवासी जनजातिको जीवनस्तर उकास्नका लागि सीपमूलक तालिम तथा कृषि सम्बन्धी नयाँ प्रविधिको अनुदान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

❖महिलाको उत्थान तथा विकासको लागि माङसेबुङ गाउँपालिकास्तरीय महिला समन्वय समिति गठन गरिएको छ । सो गाउँपालिकास्तरीय महिला समन्वय समितिबाट महिलाको अधिकार र विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

❖दलित सामुदायको उत्थान र विकासको लागि गाउँपालिकास्तरीय दलित समन्वय समिति गठन गरिनेछ । सो समितिले प्रचलित कानुनको अधीनमा रही दलित सामुदायको अधिकार र विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम सामाजिक समवेशिताको आधारमा तयार गरी लागू गर्नेछ ।

❖अपाङ्गता सम्बन्धी संस्थागत क्षमता विकास, शारीरिक पुनःस्थापना, स्वास्थ्य शिविर, बौद्धिक अपांगता सशक्तीकरण, अपांगता पुनःस्थापना केन्द्र संचालन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

❖अपांगता भएका वर्गका लागि आर्थिक सशक्तीकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

❖गाउँपालिकाबाट अपांगता परिचयपत्र सरल र सहज ढंगबाट उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

❖अपांगता भएका व्यक्तिहरुको आवश्यकता पहिचान गरी सहायक सामाग्रीहरु वितरण गरिनेछ ।

❖बाल क्लब र बाल संजाललाई सशक्त बनाई बालबालिकाहरुको हकहित र अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन हुने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

❖जोखिममा परेका ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई लक्षित गरी विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

❖सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी, नीजि तथा स्थानीय संघ संस्थाहरुको समन्वय र सहकार्यमा ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य सुरक्षा राहत कोष स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।

❖गाउँपालिका, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईहरुबाट हुने सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई अग्राधिकार दिने र नीजि क्षेत्रलाई समेत यसमा प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था अवलम्बन गरिनेछ ।

❖लक्षित समुहहरुको मागमा आधारित कार्यक्रम संचालन गर्न साथै उल्लेखित कार्यहरुका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।

❖माङसेबुङ जेष्ठ नागरिक सम्मान प्रतिष्ठान गठन गरिनेछ ।

छ) सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण

❖बैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएंका तथा बेरोजगारमा सूचीकृत युवाहरुलाई लक्षित गरी पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना र सीप सहितको युवा रोजगारका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना संचालन गरिनेछ ।

❖सुरक्षित आप्रावासन कार्यक्रम अन्तर्गत मनोसामाजिक परामर्श, वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यस कार्यक्रमका लागि रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम शीषर्कमा संघीय सशर्त अनुदानमा आवश्यक रकम प्राप्त हुनेछ ।

❖सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्राणाली सुदृढीकरण आयोजना अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु संचालनका लागि संघीय शसर्त अनुदानमा आवश्यक रकम प्राप्त हुनेछ ।

गाउँ सभाका उपाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

आर्थिक विकास क्षेत्र

क) कृषि तथा पशु विकासः

- ❖ उन्नत बीउ बिजन, कर्जा र बीमा, वैकल्पिक उर्जा र सिंचाईका आयोजनाहरु मार्फत उत्पादकत्व बढाउने नीति लिइनेछ ।
- ❖ विभिन्न कारणले गर्दा बाँझो रहन गएको जमिनको उपयोग गर्न प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ । जसका लागि दूग्ध उत्पादक किसानलाई दैनिक १५ लिटरभन्दा बढी उत्पादन गरी बिक्री गर्ने किसानलाई प्रति लिटर रू २।० (अक्षरेपी दुई रूपैयाँ मात्र) प्रोत्साहन प्रदान गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- ❖ सब्जीका लागि स्वस्थ्यकर मानिएको स्कुस जसलाई भर्खरै मात्र प्लान्ट क्वारेन्टाइन लिस्टमा समावेश भएको स्कूस ३० झ्याङभन्दा बढी रोप्ने किसानलाई प्रोत्साहन स्वरूप प्रति झ्याङ रू ५००।० (अक्षेरुपी पाँच सय रुपैयाँ मात्र) प्रदान गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ ७० झ्याङभन्दा बढी केरा खेती गर्ने किसानलाई प्रति झ्याङ रू १००।० (अक्षरूपी एक सय रुपैयाँ मात्र) प्रोत्साहन प्रदान गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ ५० झ्याङभन्दा बढी मालबाँस जातका बाँस रोप्ने किसानलाई प्रति झ्याङ रु १००।० (अक्षरूपी एक सय रुपैयाँ माब) प्रदान गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ ५० केजी भन्दा बढी उत्पादन गर्ने किसानहरुलाई प्तति के जी रू १०।० (दश रूपैया मात्र) प्रोत्साहन रकम प्रदान गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्यकर र स्वादिष्ट मानिएको पहेली दाल वार्षिक २०० किलोग्रामभन्दा बढी दाल उत्पादन गर्ने किसानलाई प्रति के.जी. रू २०।० (बीस रूपैया मात्र) प्रोत्साहन प्रदान गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । उल्लेखित प्रोत्साहन कार्यक्रमहरु एक वडा १ कृषि प्रोत्साहन कार्यक्रम लागू गरि व्यवस्थित गरिने नीति लिइनेछ ।
- ❖ परमपरागत खेति कन्दमुल खेतिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।जसका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गरिएको छ ।
- ❖ कृषिको उत्पादनको लागत घटाउन, व्यवसायिक बनाउन, प्रतिस्पर्धी बनाउन यान्त्रीकरणमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ कृषक समुह दर्ता, कृषि सहकारी, कृषि उद्यमी तथा मल बीउ बिषादि बिक्रेताको सूचीकरण तथा अभिलेखीकरण गरिनेछ ।
- ❖ कृषकहरुलाई बिषादी प्रयोगमा न्यूनिकरण गरि जैविक मल प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ । जसका लागि आवश्यक तालिमहरुको आयोजना गरिनेछ ।
- ❖ कृषिलाई आधुनिकिकरण गर्नका लागि सझेदारीमा प्लास्टिक टनेल/ प्लास्टिक मल्चिङ/ कृषि यान्त्रिकरण/ उन्नत जातको बिउ वितरण लगायतको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ । जसका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गरिएको छ ।
- ❖ साना तथा सीमान्तकृत, भूमिहिन किसान लक्षित जिविकोपार्जन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ कृषक समुह, कृषि सहकारी समेतको सहभागितामा स्थानीय उत्पादन संकलन तथा बजारीकरणको संयन्त्र विकास गरिनेछ ।
- ❖ बाली तथा पशु स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रममा सहभागी हुन किसानलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ कृषि उपजको उत्पादन सघनतालाई ध्यानमा राखेर कृषि तथा पशुपालन पकेट कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृ

❖ कृषिको आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरण, कृषि एवं पशुजन्य उद्योगको स्थापना एवं क्षमता विस्तारका लागि लगानी गर्न चाहने कृषक र उद्यमीहरुका लागि वित्तीय पहुँचमा वृद्धि गर्न सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी, निजी क्षेत्र तथा वित्तीय संस्थाहरुसँग समन्वय र साझेदारी गरिनेछ ।

❖ गाउँपालिकामा उत्पादित चिया, अलैंची, अदुवा, जडिबुटी, दूग्ध पदार्थ, फलफूल लगायतका नगदेबालीहरुको बजारमा पहुँच वृद्धि तथा बजार विस्तारका लागि सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गरिनेछ ।

❖ कृषिमा नयाँ व्यवसायको नमुना कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी युवाहरुलाई उत्पादन संस्कृतिमा जोड्न अधिकतम प्रयत्न गरिने छ ।

❖ कृषि उत्पादनको उचित भण्डारण गर्नको लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र निजी क्षेत्रसँग सहकार्य तथा समन्वय गरी एक गाउँपालिका एक शीत भण्डार र दूग्ध चिस्यान केन्द्र निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।

❖ पशुपालन व्यवसायलाई पूर्ण व्यवसायिक बनाउन कृत्रिम गर्भधानद्वारा नश्ल सुधारका लागि सेक्स सिमेन लगायतका उन्नत जातका सिमेन कृषकहरुलाई उपब्ध गराउन आवश्यक प्रक्रिया अघि बढाइएको छ ।

❖ गाई पकेट क्षेत्र विस्तार गरी साना तथा मझौला डेरी उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖ वडा नं. ४ मा केरा खेती, वडा नं. ३ मा धानखेती, वडा नं. १, २ र ६ को माथिल्लो क्षेत्रमा किवीखेती, वडा नं. ३ को खलंगे, उत्तरे, चिवुवा, माद्रे, खोंगी, खुन्द्रुका, सिवाचिन र वडा नं. ६ को टोड्के कुसुण्डे क्षेत्रलाई टमाटर पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गरिनेछ ।

❖ वडा नं. १, २, ३, ५ र ६ मा गाईपालन पकेट क्षेत्र तथा वडा नं. ४ मा बाख्रापालन पकेट क्षेत्र विकास गरी व्यवसायिक पशु उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।

❖ तरकारी, फलफूल तथा पशुधनको बजार संचालन गर्न कृषि बजार पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ । कृषकहरुको उत्पादनलाई सहज ढंगले बजार व्यवस्था गर्न एक वडा एक हाट बजार योजना संचालनमा पहल गरिनेछ ।

❖ कृषि विकास कार्यक्रम बढिमा ५० प्रतिशत लागत साझेदारी, प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरु (फलफूल खेती, तरकारी खेती, पशुपालन) मा शत प्रतिशत साझेदारी, कृषि तथ्यांक व्यस्थापन र कृषक सूचीकरण तथा दर्ता कार्यक्रममा शत प्रतिशत साझेदारी र अन्य कार्यक्रमको हकमा परियोजनाको लागतको प्रकृती अनुसार बढीमा ५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

❖ गाई पकेट कार्यक्रमलाई व्यवस्थित र व्यवसायिक बनाउनका लागि उन्नत जातको घाँस उत्पादन गर्ने निजी कृषि फर्म, कृषक समुह तथा कृषि सहकारीहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।

❖ एक पालिका एक उत्पादन कार्यक्रम साझेदारीमा सञ्चालन गर्न प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।

(ख) पर्यटन

❖ गाउँपालिकाका प्रमुख पर्यटकीय आर्कषक गन्तव्यहरुको आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन बजारमा बजारीकरणका लागि देशका मुख्य पर्यटीय केन्द्रहरुमा माङसेवुङ डेस्कको स्थापना गर्न निजी क्षेत्र, सामुदायिक क्षेत्र, अन्य स्थानीय तह र सरकारी निकायसँग समन्वय र साझेदारी गर्ने नीति लिईनेछ ।

❖माङसेवुङ गाउँपालिकामा रहेका ऐतिहासिक, सांस्कृतिक एवं धार्मिक महत्वका क्षेत्रहरु गजुरमुखीधाम, माङसेवुङ, माङमालुङको गुरुयोजना निर्माण कार्य सम्पन्न भईसकेको हुनाले उक्त गुरुयोजना कार्यान्वयन गर्न प्रदेश सरकार, संघीय सरकारसँग लागत साझेदारीता कार्यक्रम संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।

❖गाउँपालिकाभित्रका अन्य राष्ट्रिय महत्व राख्ने राष्ट्रिय विभूति महागुरु फाल्गुनन्दको जन्मस्थल चुक्चिनम्बा, विराटज्योति माङहिम, अन्धाराजा अन्धारानी, पाङबुहाङ गुफा, ढ्याङगुरे डाँडा, खराने थुम्का, घोर्लेभीर, तारेभीर, फुलुंगी, खत्रप्पा जस्ता पर्यटकीय क्षेत्रहरुमा पूर्वाधार सहितको विभिन्न पर्यटकीय सर्किट तथा संजालहरुको विकास गर्न गुरुयोजना निर्माण तथा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी प्रदेश सरकार, संघीय सरकार, निजी क्षेत्र र बाह्य लगानीलाई प्रोत्साहन गरी पूर्ण सुविधायुक्त पर्यटकीय स्थलहरुको विकास गर्दै लगिनेछ । गजुरमुखीधाम, माङसेबुङ, माङमालुङ, विराटज्योति माङहिमलाई धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ ।

❖किरात धर्माबलम्बीहरुको आस्थाको केन्द्र माङसेबुङलाई किराँत धार्मिक क्षेत्रको रुपमा साझेदारीमा विकास गर्न संघीय र प्रदेश सरकारसंग पहल गरिनेछ ।

❖साहसिक खेल रक क्लाइम्बिङको लागि घोर्लेभीर, तारेभीर तथा प्याराग्लाइडिङ्गको चतुरेदेखि लारुम्बा, नावालुङदेखि गजुरमुखीधाम, उत्तरेदेखि रतुवावेसी, तीनथुम्कीदेखि चत्तुरे आदिको सम्भाव्यता अध्ययन गरी सञ्चालन गर्न निजी क्षेत्रसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

❖ग्रामीण पर्यटन प्रवर्द्धन निम्ति सामूहिक घरबास (Home Stay) तथा सामुदायिक आवास व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक सहयोग र तालिमको व्यवस्था गरी सेवाको गुणस्तर वृद्धि गरिनेछ ।

❖ किरात धर्म गुरुज्यूको आश्राम लारुम्बा क्षेत्र, खत्रक्पा, फुत्लुङ्गी, चुक्चिनम्बा, अगौटे, गजुरमुखीधाम, माङमालुङ धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरुको विकासको लागि प्रदेश सरकार, सङ्घीय सरकार तथा दातृ निकायहरुसँग सहकार्य समन्वय गरिनेछ । माङसेबुङको लारुम्बा क्षेत्र वृहत्तर विकासका लागि दातृ निकाय स्वीस सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।

❖धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र माङमालुङलाई सुनाखरी क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सरोकारवाला, विभिन्न सङ्घ संस्थाहरु तथा व्यक्तिहरुसँगको सहकार्यमा सुनाखरी फुल रोपन गर्ने नीति लिइनेछ ।

❖गजुरमुखीधाम, माङमालुङधामको विकासको लागि सरोकारवालाहरुसँग छलफल गरी धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्र विकास ऐन निर्माण गरी गाउँपालिकाको स्वामित्तमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।

(ग) सहकारी

❖विकासको एक प्रमुख साझेदारको रुपमा विकास भएको सहकारी क्षेत्रको लागि गाउँपालिकामा सहकारी समन्वय समिति गठन गरिनेछ ।

❖अनुगमन तथा नियमनलाई प्रभावकारी बनाई सहकारी क्षेत्रको सुशासन कायम गरिनेछ ।

❖सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धन र विकासका लागि सबै खाले सहकारी संघ संस्थाहरुसँग समन्वय र सहकार्य गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

❖सहकारी तथा बचत समूहहरुलाई क्रियाशिल बनाई ब्यवस्थित बनाइनेछ ।

(घ) उद्योग

❖लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र प्रवर्द्धनका लागि उद्योग प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖आवश्यकता पहिचानका आधारमा पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम कार्यक्रम संचालन गरी स्थानीय स्तरमा मै उपलब्ध हुने कच्चा पद्दार्थमा आधारित उद्योग संचालन गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।

❖गाउँपालिकाभित्र घरेलु तथा साना उद्योग विस्तार गरिनेछ । स्थानीय सीप, श्रोत र साधनलाई प्रयोग गरी खाडी, अल्लो, ढाका जस्ता उत्पादन गर्ने लक्षित वर्गलाई सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व र बजार प्रतिस्पर्धा वृद्धि गर्ने समुहमा प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।

❖नयाँ उद्यमीहरुको सृजनाका लागि सामाजिक परिचालन, उद्यमशीलता तथा सिप विकास तालिम संचालन, पुराना उद्यमीहरुको स्तरोन्नती, उद्यमीको वित्त क्षेत्रमा पहुँच तथा प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

❖स्थानीय कच्चा पदार्थबाट सञ्चालन गर्न सकिने उद्योगलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

❖गाउँपालिकामा मिनिरल वाटर उद्योग सञ्चालन गर्नका लागि व्यक्तिगत फर्म, सहकारी र समुहहरुसँगको सहकार्यमा सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

❖बाँस उत्पादन क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्दै बाँसबाट उत्पादित तामाका परिकारहरु उत्पादन, प्रशोधन गरी बजारीकरण गर्न व्यक्तिगत फर्म, सहकारी र समुहहरुसँगको सहकार्यमा कार्य अघि बढाइनेछ । जसका लागि बजेटको व्यवस्था समेत गरिएको छ ।

गाउँ सभाका उपाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु

पूर्वाधार विकास क्षेत्र

(क) सडक भवन तथा पुल

❖माङसेबुङ गाउँपालिकाको मुख्य लक्ष्य "दिगो विकास समृद्धिको आधार स्थायित्व र पर्याप्त पूर्वाधार" प्राप्तिका लागि भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्दै लगिनेछ । सडक क्षेत्रको योजनाबद्ध विकासका लागि सडक यातायात गुरुयोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

❖गाउँपालिकाभित्रका मुख्य सडकहरुमा सबै समयमा यातायातका साधनहरु संचालन हुने गरी स्तर उन्नती गर्न प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग समन्वय र सहकार्य गरी लागत साझेदारीमा सडक स्तरोन्नती गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने कार्यलाई निरन्तरता गरिनेछ ।

❖"आहा माङसेबुङ" अभियान सञ्चालन गरी गाउँपालिकाका सडकहरुलाई व्यवस्थित र भरपर्दो बनाई हरेक वडा बस्तीका नागरिक र पर्यटकहरुको जनजीवनलाई सहज र व्यवस्थित गर्दै लगिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । अब सडकहरु बाह्रैमास (अलवेदर) बनाइनेछ ।

❖गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको भवन निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖गाउँपालिका भित्रका मोटरेबल सडक, पदमार्ग, पक्की पुल, झोलुङ्गे पुलहरुको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) तयार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖जिल्ला सदरमुकाम तथा अन्तरपालिका जोड्ने सडकहरुलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेर काम गर्नका लागि सम्बन्धित निकाय, विकास साझेदारहरुसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

❖ गाउँपालिकाभित्रका एक वडादेखि अर्को वडा जोड्न बाँकी रहेका स्थानमा सडक विस्तार गरिनेछ । साथै सडक संजाल जोडिईसकेका सडकहरुलाई बाह्रै महिना सवारी साधन चल्न सक्ने गरी सडकहरुको स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

❖ "दिगो विकास समृद्धिको आधारस् स्थायित्व र पर्याप्त पूर्वाधार" माङसेबुङ गाउँपालिकाको मुख्य लक्ष्य प्राप्तिका लागि गाउँपालिकाले मर्मत संभार कोषबाट संचालन हुने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिनेछ ।

❖ दश लाखभन्दा बढी बजेट विनियोजन भएका पूर्वाधारसँग सम्बन्धित आयोजनाहरु प्रतिस्पर्धात्मक ठेक्का प्रकृयाबाट कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖ माङसेबुङ गाउँपलिकामा सञ्चालन हुने विकास निर्माण योजना तथा अन्य कार्यक्रमहरुमा प्रयोग हुने मेसिन तथा औजारहरुको दररेट माङसेबुङ गाउँपालिकाभरि एउटै रहने गरी व्यवस्था मिलाइनेछ । प्रतिस्पर्धात्मक दरमा काम गराउन निर्माण व्यवसायीहरु सूचीकृत हुने व्यवस्थाको शुरुवात गरिनेछ ।

❖ उपभोक्ताहरुको लागत सहभागितामा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(ख) जलश्रोत र उर्जा विकास

❖ उज्यालो घर अभियान अन्तर्गत माङसेबुङ गाउँपालिकाका हरेक वडाको प्रत्येक टोल बस्ती र घरहरुमा राष्ट्रिय प्रसारणको विद्युत लाईन पुर्याउने लक्ष्य राखी साझेदार निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा उच्च प्राथमिकताका साथ काम गरिनेछ । यस अभियानलाई सार्थक र सफल बनाउन नेपाल विद्युत प्राधिकरण, प्रदेश सांसद, प्रदेश सरकार, संघीय सांसद र संघीय सरकारसँग आवश्यक सहयोग र सहकार्य गरिनेछ ।

❖ गाउँपालिका, प्रदेश सरकार र वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबीच त्रिपक्षीय संझौता पत्रमा २०७५ भाद्र ०५ गते हस्ताक्षर भएकोले विद्युतको राष्ट्रिय प्रसारण पुर्याउन सम्भव नभएको टोल बस्ती र घरहरुमा ग्रामीण क्षेत्रका लागि नवीकरणीय उर्जा र वैकल्पिक उर्जा प्रवद्र्धन केन्द्रसँग समन्वय र सहकार्यमा सौर्य उर्जा मार्फत उज्यालो घर, उज्यालो टोल बस्ती कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖ समुदायमा आधारित साना सौर्य ग्रीड संचालनको लागि गाउँपालिकाको विभिन्न क्षेत्रहरुहरुमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्नको लागि ग्रामीण क्षेत्रका लागि नवीकरणीय उर्जा र वैकल्पिक उर्जा प्रवद्र्धन केन्द्रसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

❖ गाउँपालिकाभित्र रहेका खोला र नदीहरुबाट जलविद्युत उत्पादनको लागि सम्भाव्यता अध्ययन र विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्नको लागि वैकल्पिक उर्जा प्रवर्दधन केन्द्र र ग्रामीण क्षेत्रको लागि नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रमसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र भएर बग्ने देउमाई, फेवा, रतुवा र तामा खोलाबाट जलविद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्यका साथ अघि बढिनेछ ।

❖ गाउँपालिकाभित्र रहेका धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुमा सौर्य बत्ती जडान गर्न शुरु गरिनेछ ।

❖ सुधारिएको चुलो तथा बायोग्याँस जडान गर्नेलाई प्रोत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।

❖ यस आर्थिक वर्ष भित्रमा पालिका भरि विद्युतिकरण गर्न पहल गरिनेछ ।

(ग) सिंचाई

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

- ❖ सिंचाइको सुविधाको अभावले बाँझोपना हुन गईरहेको खेतीयोग्य समथर जमीनको लगत तयार गरी त्यस्तो क्षेत्रको सम्भाव्यता अध्ययन गरेर विद्युतीय वा सौर्य लिफ्टिङ परियोजना संचालन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाबाट संचालन हुने कृषि विकास कार्यक्रम र सिँचाइ योजनाहरुलाई अन्तर सम्बन्धित बनाई संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेको सिचाइ आयोजनाहरु सम्पन्न गर्न प्रदेश सरकार, सङ्घीय सरकार र स्वीस दातृ निकायसँगको सहकार्यमा सञ्चालित सिचाइ आयोजनाहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ पालिका भित्र आवश्यक रहेको मुहान अभाव सिचाइ आयोजनाहरुलाई लिफ्टिङ प्रविधिबाट खेतियोग्य जमिनलाई सिन्चित गर्ने नीति लिइनेछ ।

गाउँ सभाका उपाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु

वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

- ❖ चुरे क्षेत्रको वनलाई दिगो रुपमा संरक्षण गर्न सो क्षेत्रका बसोबासीहरुलाई नदी उकास तथा खोल्सा खोल्सी क्षेत्रमा बाँस लगायतका वन पैदावरमा आधारित व्यवसायिक आय आर्जनका कार्यमा उत्प्रेरित गरी भू-क्षयको दृष्टिले संवेदनशील सो क्षेत्रमा लोपोन्मुख वनस्पती तथा जीवजन्तूको संरक्षणमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ यस गाउँपालिकामा बाँस प्रचुर मात्रामा पाईने भएकोले यसमा आधारित उद्योग विकास गर्दै बाँसको रोपन एवं विस्तारलाई आय आर्जनको प्रमुख आधारको रुपमा स्थापित गर्ने नीति लिईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाभित्र रहेका ताल, तलैया पोखरी र सीमसारहरुको संरक्षण र व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ वन अतिक्रमण, अवैध कटानी, वन फँडानी, चोरी शिकारी, तस्करी तथा वन डढेलो नियन्त्रणका लागि जनसहभागितामूलक र समन्वयतात्मक संयन्त्र निर्माण गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ संभावित खोला-नदी कटान र भू-क्षय नियन्त्रण गर्न पहिरो र कटान क्षेत्रलाई बायो इञ्जिनियरिङ र स्थानीय प्रविधिमा आधारित चेक ड्याम निर्माण गरी कटान र भू-क्षय नियन्त्रण गर्ने नीति-लिईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको वडा नं ३, ५ र ६ को दक्षिणी भेग तथा वडा नं ४ चुरे क्षेत्रमा पर्ने र वर्षात्को समयमा बाढीपहिरो एवं नदी, खोला, खोल्सीले कटान गर्ने हुनाले त्यसको रोकथाम र संरक्षण गर्नको लागि राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समितिसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरेर कार्यक्रम संचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाभित्र जडिबुटी लगायतका वन पैदावरमा आधारित उद्योग सरकारी, निजी, सहकारी र समुदायको साझेदारीमा स्थापना गर्नको लागि पहल गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय वातावरण अनुकूलका वन पैदावरहरुको विस्तार र विविधीकरण गरी वातावरण संरक्षण र व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै भू-क्षय नियन्त्रण र नदी मुहान तथा किनाराको संरक्षण गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ एक गाउँपालिका एक नर्सरी, एक गाउँपालिका एक उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ डिभिजन वन कार्यालय र सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहसँग समन्वय गरेर वृक्षरोपण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ प्राकृतिक प्रकोप भूकम्प, महामारी, बाढी पहिरो, आगलागी समेतले निम्त्याउन सक्ने असहज अवस्थाको व्यवस्थापनका लागि विपद् व्यवस्थापन कोषलाई उपयोग गरिने छ ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

❖उल्लेखित विपद सम्बन्धि कार्यका लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

(क) सेवा प्रवाह र सुशासन

❖गाउँपालिका, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरुले संचालन गरेका गतिविधिहरुका बारेमा जनतालाई सुसूचित गर्ने, पारदर्शिता कायम गर्ने, सेवाग्राहीको पृष्ठपोषण लिन चौमासिक रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सञ्चालन गरी हरेक क्रियाकलापलाई जवाफदेही र पारदर्शी बनाइनेछ ।

❖सेवालाई जनताको घरदैलौमा पुर्याउन आर्थिक वर्ष २०७९/८० बाट वडा नं २, ३ र ६ को सेवा प्रवाहलाई विस्तार गरी सेवाकेन्द्रबाट सेवा प्रवाह संचालन गरिएको छ यसलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖यस गाउँपालिकाको भौतिक विकासका अलवा माग र अधिकारमा आधारित विभिन्न गतिविधि गर्दै विकासको मूल प्रवाहमा सबै नागरीकहरुलाई समावेश गर्ने र राज्यले व्यवस्था गरेकाबालबालिका, दलित अपाङ्ग, पिछडा वर्ग, अल्पसंख्यक सीमान्तकृत व्यक्ति तथा समुदायको समावेशी तथा समतामूलक विकास गर्नको लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार, विषयगत कार्यालयहरु र सम्वन्धित गैरसरकारी संघ, संस्थाहरुलाई आग्रह गर्दै सम्वन्धित क्षेत्रमा आवश्यक योजना निर्माण तथा बजेट विनियोजनका लागि आह्वान गर्ने ।

❖सुशासनमा जोड दिंदै सेवा प्रवाहमा विना भेदभाव सबैलाई समान अवसर प्रदान गरिनेछ ।

❖गाउँ कार्यपालिका, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, आधारभुत तथा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ, कृषि तथा पशु शाखामा कार्यरत करार कर्मचारीहरुको सेवालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

❖फिल्डमा खटिनु पर्ने ईञ्जिनियरिङ सेवा तर्फका प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई फिल्ड भत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖साविकको स्थानीय निकायमा स्थायी नियुक्ति भई कार्यरत कर्मचारीहरु सेवाबाट अवकाश हुंदाका बखत प्रदान गरिने सुविधाका लागि कर्मचारी कल्याण कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

❖गाउँपालिकाभित्रका वडा कार्यालय, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी र इकाइमा विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था गरिनेछ ।

❖पालिकामा सेवा प्रवाहलाई सहज र प्रविधिमैत्री बनाइनेछ । जसका लागि आवश्यक बजेटको व्यव्था गरिएको छ ।

❖गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुमा पदीय दायित्वबोध, जवाफदेंहीता, व्यवसायिकता तथा क्षमता वृद्धि गर्न तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

❖गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट संकलन गरिने राजश्वलाई पारदर्शी बनाउन अन लाइन प्रणालीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖पदीय जिम्मेवारीको थप महसुस गराउन साथै काममा उत्प्रेरणा प्रदान गर्न उत्कृष्ट कर्मचारी (वडा सचिव, प्राविधिक कर्मचारी र अन्य कर्मचारी), उत्कृष्ट उपभोक्ता समिति, उत्कृष्ट पदाधिकारी, उत्कृष्ट शिक्षक शिक्षिका, कक्षा आठ, एसईई र कक्षा १२ सर्बोत्कृष्ट अंक ल्याउने छात्र छात्रा साथै गाउँपालिका क्षेत्रबाट अवकाश भएका शिक्षक तथा विद्यालयका कर्मचारीहरुलाई जीवनभर गरेको सेवाको सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

❖गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य, सेवा प्रदान तथा सुशासन कायम गर्न विद्यालय तथा कार्यालयहरूमा सिसिटिभि जडान गर्ने नीति लिइनेछ ।

(ख) सूचना तथा संचार

❖देशको सामाजिक, आर्थिक, शासकीय लगायत समग्र क्षेत्रको विकासका लागि सूचना तथा संचार प्रविधि अपरिहार्य साधन भएकोले यसलाई समयानुकूल प्रभावकारी रुपमा उपयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।

❖असमान रुपमा रहेको गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरुको इन्टरनेटको अवस्था अन्त्य गर्न साथै सबै वडा कार्यालयहरुलाई गाउँपालिकासँग इन्टरनेटको माध्यमबाट जोड्न र सोही माध्यमबाट इन्टरकम टेलिफोनको व्यवस्था गर्नका लागि इन्ट्रानेटको ब्यवस्था गरिनेछ ।

❖संचालित योजना तथा कार्यक्रमहरुको गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्न अनुगमन तथा निरीक्षणलाई ब्यवस्थित र नतीजामुखी बनाइनेछ । साथै स्थानीय तहहरुको क्षमता स्वमूल्यांकन (LISA) र स्थानीय तहको वितिय जोखिम मूल्याङ्कन (FRA) लाई अझ प्रभावकारी बनाइने छ।

❖नागरिक वडापत्रहरु, विभिन्न कार्यक्रमका सूचना, फोटो तथा भिडियो, प्रत्यक्ष कार्यक्रमहरु प्रदर्शन गर्नका लागि विद्युतीय डिजिटल डिस्प्ले बोर्ड राख्ने कार्यलाई विस्तार गरिनेछ ।

❖पारदर्शी, छिटो, छरितो र सुरक्षित डाटाबेस साथै पेपरलेस कार्यक्रमका लागि जिन्सी, सिफारिस, योजना, राजश्व, लगायतका क्षेत्रहरुमा सफ्टवेयर प्रणालीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖सूचना प्रविधिमैत्री अध्यापन कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गर्दै सामुदायिक विद्यालयहरुमा इन्टरनेट सेवा विस्तार गर्न नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

❖गाउँपालिकाले गरेका गतिविधिहरूबारे जनतालाई सूचित गर्न पत्र-पत्रिका, अनलाइन पत्रिका, रेडियोमा माङसेबुङका विकाससँग सम्बन्धित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

❖स्थानीय स्तरमा संचालित संचार माध्यमहरूको वृद्धि विकासका लागि नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको मापदण्ड पूरा गर्ने संचार माध्यमहरूलाई लोक कल्याणकारी सूचनाको व्यवस्था मिलाउँदै लगिनेछ ।

❖नेपालका विभिन्न संचार माध्यमहरूमा काम गर्ने माङसेबुङ गाउँपालिकाबासी पत्रकारहरूको सिप तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम संचालन गरिनेछ । जसका लागि स्थानीय सञ्चार माध्यम र पत्रकारितासँग सम्बन्धित संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।

❖माङसेबुङ गाउँपालिकाले प्रकाशन गर्दै आएको माङसेबुङ बुलेटिन प्रकाशन यस वर्ष देखि निरन्तरता दिइनेछ । जसका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।

❖माङसेबुङ गाउँपालिकाको विकासमा पत्रकारिताको माध्यमबाट योगदान पुर्याउने नेपालका विभिन्न संचार माध्यमहरूमा काम गरिरहेका पत्रकारहरूमध्ये एक जना पत्रकारलाई वर्षेनी सम्मान गरिनेछ ।

❖माङसेबुङ गाउँपालिकामा रहेका एफ. एम. स्टेशनलाई प्रशारण क्षमता वृद्धि गर्न प्रोत्साहन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

❖माङसेबुङ गाउँपालिकाको विकासका लागि वि स २०१५ साल देखि हालसम्मका जननिर्वाचित/जनप्रतिनिधिहरुको चिनारी सङ्गालो प्रकाशन गरिनेछ ।

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

अन्य

(क) गैर सरकारी संस्था

- गैर सरकारी संस्थाहरुले आफ्ना कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा आवधिक तथा वार्षिक गाउँपालिका विकास योजना, सहभागितामूलक योजना पद्धतिका आधारमा स्थानीय स्तरबाट माग, छनौट र प्राथमिकीकरण भई आएका आयोजना र कार्यक्रमहरु मध्येबाट गर्नु पर्ने नीति लिइनेछ ।
- गैर सरकारी संस्थाको पारदर्शिता, जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्न सहजीकरण, परिचालन, अनुगमन र मूल्यांकनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- गैर सरकारी संस्था तथा लघुवित्त संस्थाहरुले गाउँपालिकासँग अनुमति लिएर मात्र कार्य गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

(ख) गरिबी न्यूनीकरण

- गरिबी निवारण गर्न स्थानीय श्रोत साधनको उपलब्धता र बजारीकरणको पहुँचलाई ध्यान दिदैं बाँस तथा काठ उद्योग खोल्नलाई गाउँपालिकाले सहयोग गर्नेछ ।
- गरिबी निवारणको निम्ति गरिबसँग विशेश्वर कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमबाट नयाँ उद्यमी सृजना गर्दै, पुराना उद्यमीहरुलाई प्रविधि हस्तान्तरण गर्दै लगिनेछ साथै उद्यमीहरुले सरल र सहज तरिकाले ऋण प्राप्त गर्ने कार्यमा आवश्यक पहल र समन्वय गरिनेछ ।
- संभावनाका आधारमा विकास गरिएका कृषि तथा पशु विकासका पकेट क्षेत्रहरुको कार्यक्रमलाई स्थानीय समुदायको आय आर्जन र सीप विकाससँग जोडी गरिबी न्यूनीकरणमा प्रत्यक्ष रुपमा सहयोगी बनाइनेछ ।
- साना सिंचाई कार्यक्रम संचालनबाट सिंचाई सुविधा पुगेको बाँझो जमिनलाई उपयोग गरी कृषिलाई व्यवसायिक बनाई अतिरिक्त आय आर्जन हुने नीति लिइ गरिवी न्यूनीकरणमा सहयोगी बनाइनेछ ।
- मापदण्डका आधारमा गरिब घर परिवार पहिचान गरी परिचय पत्र वितरणका लागि लगत संकलन कार्य सम्पन्न भएकोले आगामी आ.व.मा परिचय पत्र वितरण गरिनेछ ।

(घ) भूमि व्यवस्था

- जमिनको वैज्ञानिक वर्गीकरणका लागि भू-उपयोग नीति लागूगरिने छ ।
- गाउँपालिकाभित्रका सम्पूर्ण कृषियोग्य जमिनको उचित उपयोग गर्न भू(उपयोग योजना तर्जुमा गरी भूमिको वर्गीकरण गरिनेछ ।
- लामो समयदेखि समाधान हुन नसकेको भूमिहीन सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरुको समस्या समाधान गर्न संकलन गरेको लगतका आधारमा स्थलगत नापचाँच गरी यसै आ.व २०८०/८१ देखि भूमिहिन सुकुम्बासी/ भूमिहिन दलित सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरुलाई जग्गाको निस्सा तथा धनिपूर्जा वितरण गर्ने कार्य अघि बढाइनेछ । जसको लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ङ.) राजश्व नीति

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

❖राजश्व परिचालनका लागि करको दायरा फराकिलो पारी नयाँ आम्दानीका स्रोतहरु पहिचान गरी आन्तरिक राजश्व वृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।

❖करयोग्य आर्थिक क्रियाकलापलाई करको दायरमा ल्याउँदै प्रगतीशिल, समन्यायिक, पारदर्शी, व्यवसायमैत्री राजश्व प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

❖कर प्रशासनमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(च)न्याय सम्पादनः

❖न्याय सम्पादनलाई सर्वसुलभ बनाउनका लागि न्यायिक समिति तथा मेलमिलाप केन्द्रहरुलाई व्यवस्थित गरिदै लगिनेछ । जसका लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

❖न्याय सम्पादनमा संलग्न हुने पदाधिकारीहरु तथा मेलमिलापकर्ताहरु र कर्मचारीको क्षमता वृद्धिका कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(छ)अध्यक्ष विकास / उपाध्यक्ष विकास कार्यक्रम

❖चालु आर्थिक वर्ष २०७९/८० बाट सुरुवात गरिएको अध्यक्ष विकास कार्यक्रम र उपाध्यक्ष विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

अन्त्यमा,

माङसेबुङ गाउँपालिकाले लिएको नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकामा श्रम सस्कृतिको विकास गरिनेछ । सोका लागि सम्पूर्ण नागरिक समाज, जनप्रतिनिधि, कर्मचारीहरुमा जनश्रमदानको लागि आह्वान गरिन्छ । लिइएको नीति तथा कार्यक्रमलाई सम्पन्न गर्न आम माङसेबुङबासीको सल्लाह, सुझाब र साथ सहयोगको पनि उत्तिकै आवश्यकता रहेको छ । लिइएको नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यन्वयन गर्न सके **(आहा माङसेबुङ)** को परिकल्पनालाई पूरा गर्न सकिने विश्वास लिइएको छ ।

कुमार चौहान
प्रशासकिय अधिकृत

नेपालको संविधान २०७२

अनुसूची-८

(धारा ५७ को उपधारा (४), धारा २१४ को उपधारा (२), धारा २२१ को उपधारा (२) र धारा २२६ को उपधारा (१) सँग सम्बन्धित)

स्थानीय तहको अधिकारको सूची

क्र.सं	विषयहरु
१	नगर प्रहरी
२	सहकारी संस्था
३	एफ.एम सञ्चालन
४	स्थानीय कर (सम्पति कर, घर बहाल कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर), सेवा शुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, वि ज्ञापन कर, व्यवसाय कर, भूमिकर (मालपोत), दण्ड जरिवाना, मनोरञ्जन कर, मालपोत संकलन
५	स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन
६	स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख संकलन
७	स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजनाहरु
८	आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा
९	आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ
१०	स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता
११	स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक, सिंचाइ
१२	गाउँ सभा, नगर सभा, जिल्ला सभा, स्थानीय अदालत, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन
१३	स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन
१४	घर जग्गा धनी पुर्जा वितरण
१५	कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी
१६	ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र अशक्तहरुको व्यवस्थापन
१७	बेरोजगारको तथ्यांक संकलन
१८	कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, संचालन र नियन्त्रण
१९	खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना, वैकल्पिक ऊर्जा
२०	विपद व्यवस्थापन
२१	जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण
२२	भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार पालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार

क. नगर प्रहरी

(१) नगर प्रहरीको गठन, सञ्चालन, व्यवस्थापन, नियमन तथा नगर प्रहरी सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्डको निर्माण तथा कार्यान्वयन,

(२) देहायका कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनको लागि नगर प्रहरीको परिचालन गर्न सक्ने:-

(क) गाउँपालिका वा नगरपालिकाको नीति, कानून, मापदण्ड तथा निर्णय कार्यान्वयन,

(ख) गाउँपालिका वा नगरपालिकाको सम्पत्तिको सुरक्षा र संरक्षण,

(ग) स्थानीयस्तरमा हुने सभा समारोह, परम्परा तथा जात्रा चाडपर्वको सुरक्षा व्यवस्थापन,

(घ) स्थानीय बजार तथा पार्किङ स्थलको रेखदेख र व्यवस्थापन,

(ङ) गाउँ वा नगर सरसफाई सम्बन्धी मापदण्डको कार्यान्वयन,

(च) न्यायिक समितिले गरेका मिलापत्र तथा निर्णयको कार्यान्वयन,

(छ) सार्वजनिक ऐलानी र पर्ती जग्गा, सार्वजनिक भवन, सम्पदा तथा भौतिक पूर्वाधारको संरक्षण र सुरक्षा,

(ज) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी खोजी, उद्धार, राहत तथा पुनरुस्थापना,

(झ) अनधिकृत विज्ञापन तथा होडिङ बोर्ड नियन्त्रण,

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

(ञ) छाडा पशु चौपायाको नियन्त्रण,

(ट) अनधिकृत निर्माण तथा सार्वजनिक सम्पत्ति अतिक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रण,

(ठ) कार्यपालिकाले तोकेको अन्य कार्य।

ख. सहकारी संस्था

(१) सहकारी संस्था सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्डको निर्माण, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) सम्बन्धित गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने सहकारी संस्थाको दर्ता, अनुमति, खारेजी र विघटन,

(३) सहकारी वचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी स्थानीय मापदण्ड निर्धारण र नियमन,

(४) सहकारी सम्बन्धी राष्ट्रिय, केन्द्रीय, विषयगत, प्रादेशिक र स्थानीय सङ्घ संस्थासँग समन्वय र सहकार्य,

(५) सहकारी सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान,

(६) स्थानीय सहकारी संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि,

(७) स्थानीय सहकारी क्षेत्रको प्रवद्र्धन, परिचालन र विकास ।

ग. एफ.एम. सञ्चालन

(१) एक सय वाटसम्मको एफ. एम. रेडियो सञ्चालन अनुमति, नवीकरण, नियमन र खारेजी,

(२) प्रदेश कानूनको अधीनमा रही एफ.एम. सञ्चालन सम्बन्धी अन्य कार्य ।

घ. स्थानीय कर, सेवा शुल्क तथा दस्तुर

(१) सङ्घीय तथा प्रदेश कानूनको अधीनमा रही सम्पत्ति कर, घर बहाल कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, सेवा शुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, विज्ञापन कर, व्यवसाय कर, भूमिकर (मालपोत), मनोरञ्जन कर सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) स्थानीय पूर्वाधार तथा सेवाको शुल्क निर्धारण, सङ्ढलन र व्यवस्थापन,

(३) ट्रेकिङ्ग, कायाकिङ्ग, क्यानोनिङ्ग, बञ्जी जम्प, जिपफ्लायर, ऱ्याफ्टिङ्ग, मोटरबोट, केवुलकार सेवा लगायत अन्य जल तथा स्थल क्षेत्रमा सञ्चालन हुने नवीन पर्यटकीय सेवा तथा साहसिक खेलको शुल्क,

(४) जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर निर्धारण तथा सङ्कलन,

(५) स्थानीय राजस्वको आधार विस्तार तथा प्रवद्र्धन,

(६) ढुगां, गिट्टी, वालुवा, माटो, काठ दाउरा, जराजुरी, स्लेट, खरीढुगां आदि प्राकृतिक वस्तुको बिक्री तथा निकासी शुल्क दस्तुर संकलन

(७) प्रचलित कानुन बमोजिम गर्ने सिफारिस, दर्ता, अनुमति, नवीकरण आंदिको शुल्क, दस्तुर निर्धारण र संकलन

(८) स्थानीय राजस्व प्रवद्र्धनका लागि प्रोत्साहन,

(९) राजस्व सूचना तथा तथ्याकंको आदान प्रदान,

(१०) सङ्घीय तथा प्रदेश कानूनको अधीनमा रही स्थानीय तहमा राजस्व चुहावट नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,

(११) स्थानीय पूर्वाधार सेवा र उपयोगमा सेवा शुल्क दस्तुर सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,

(१२) मालपोत सकंलन,

(१३) कर तथा सेवा शुल्क सम्बन्धी अन्य कार्य।

ङ. स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन

(१) स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, मापदण्ड, सेवा शर्त, योजना, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) संविधानको धारा ३०२ को उपधारा (२) बमोजिम समायोजन भएका कर्मचारीको व्यवस्थापन, उपयोग र समन्वय,

(३) सगंठन विकास, जनशक्ति व्यवस्थापन र वृत्ति विकास,

(४) स्थानीय कानून बमोजिम सगंठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी सगंठन संरचना तथा दरबन्दी निर्धारण,

(५) स्थानीय सेवाको व्यवस्थापनमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको उपयोग, प्रवद्र्धन र नियमन,

(६) जनशक्ति व्यवस्थापन तथा वृत्ति विकास,

(७) स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य।

च. स्थानीय तथ्याकं र अभिलेख सकंलन

(१) स्थानीय तथ्याकं सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) आधारभूत तथ्याकं सङ्कलन र व्यवस्थापन,

(३) जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद, बसाइसराइ दर्ता र पारिवारिक लगतको अभिलेख तथा पञ्जीकरण व्यवस्थापन,

(४) सूचना तथा सञ्चार, प्रविधियुक्त आधारभूत तथ्याकंको सकंलन र व्यवस्थापन,

(५) स्थानीय तथ्याकं र अभिलेख सकंलन सम्बन्धी अन्य कार्य ।

छ. स्थानीयस्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना

(१) विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्याकंन र नियमन,

(२) आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, वातावरणीय, प्रविधि र पूर्वाधारजन्य विकासका लागि आवश्यक आयोजना तथा परियोजनाहरूको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याकंन,

(३) आयोजनाको अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रभाव मूल्याकंन,

(४) सम्भाव्य प्राकृतिक श्रोत तथा साधनको पहिचान तथा अभिलेख व्यवस्थापन,

(५) सङ्घीय तथा प्रदेश कानूनको अधीनमा रही शहरी विकास, बस्ती विकास र भवन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन,

(६) राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्ड बमोजिम भवन निर्माण अनुमति, अनुगमन र नियमन,

(७) सरकारी भवन, विद्यालय, सामुदायिक भवन, सभागृह र अन्य सार्वजनिक भवन तथा संरचनाको निर्माण र मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन र व्यवस्थापन,

(८) सङ्घीय र प्रदेशस्तरीय आयोजना तथा परियोजनाको कार्यान्वयनमा समन्वय, सहजीकरण र सहयोग,

(९) सुरक्षित बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, नियमन र मूल्याकंन,

(१०) सार्वजनिक निर्माण कार्यको लागि प्रचलित कानून बमोजिमको "घ" वर्गको इजाजतपत्रको जारी, नवीकरण तथा खारेजी,

(११) पर्यटन क्षेत्रको विकास, विस्तार र प्रवद्र्धन सम्बन्धी आयोजनाहरूको पहिचान, कार्यान्वयन, व्यवस्थापन, अनुगमन तथा नियमन,

(१२) नवीन पर्यटकीय सेवा तथा कार्यहरू सम्बन्धी आयोजनाहरूको पहिचान, कार्यान्वयन, व्यवस्थापन, अनुगमन तथा नियमन,

(१३) विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी अन्य कार्य ।

ज. आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा

(१) प्रारम्भिक बाल विकास तथा शिक्षा, आधारभूत शिक्षा, अभिभावक शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पिक निरन्तर सिकाइ, सामुदायिक सिकाइ र विशेष शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्यांकन र नियमन,

(२) सामुदायिक, संस्थागत, गुठी र सहकारी विद्यालय स्थापना, अनुमति, सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा नियमन,

(३) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको योजना तर्जुमा, सञ्चालन, अनुमति, अनुगमन, मूल्यांकन र नियमन,

(४) मातृभाषामा शिक्षा दिने विद्यालयको अनुमति, अनुगमन तथा नियमन,

(५) गाभिएका वा बन्द गरिएका विद्यालयहरूको सम्पत्ति व्यवस्थापन,

(६) गाउँ तथा नगर शिक्षा समिति गठन तथा व्यवस्थापन,

(७) विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन तथा व्यवस्थापन,

(८) विद्यालयको नामाकरण,

(९) सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको स्वामित्व, सम्पत्तिको अभिलेख, संरक्षण र व्यवस्थापन,

(१०) विद्यालयको गुणस्तर अभिवृद्धि तथा पाठ्यसामग्रीको वितरण,

(११) सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक तथा कर्मचारीको दरबन्दी मिलान,

(१२) विद्यालयको नक्साकंन, अनुमति, स्वीकृति, समायोजन तथा नियमन,

(१३) सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण, मर्मत सम्भार, सञ्चालन र व्यवस्थापन,

(१४) आधारभूत तहको परीक्षा सञ्चालन, अनुगमन तथा व्यवस्थापन,

(१५) विद्यार्थी सिकाई उपलब्धीको परीक्षण र व्यवस्थापन,

(१६) निःशुल्क शिक्षा, विद्यार्थी प्रोत्साहन तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्थापन,

(१७) ट्यूसन, कोचिङ जस्ता विद्यालय बाहिर हुने अध्यापन सेवाको अनुमति तथा नियमन,

(१८) स्थानीयस्तरको शैक्षिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको संरक्षण, प्रवद्र्धन र स्तरीकरण,

(१९) स्थानीय पुस्तकालय र वाचनालयको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,

(२०) माध्यमिक तहसम्मको शैक्षिक कार्यक्रमको समन्वय र नियमन,

(२१) सामुदायिक विद्यालयलाई दिने अनुदान तथा सोको बजेट व्यवस्थापन, विद्यालयको आय व्ययको लेखा अनुशासन कायम, अनुगमन र नियमन,

(२२) शिक्षण सिकाइ, शिक्षक र कर्मचारीको तालिम तथा क्षमता विकास,

(२३) अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलापको सञ्चालन ।

झ. आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई

(१) आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई तथा पोषण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन,

(२) आधारभूत स्वास्थ्य, प्रजनन स्वास्थ्य र पोषण सेवाको सञ्चालन र प्रवद्र्धन,

(३) अस्पताल र अन्य स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना तथा सञ्चालन,

(४) स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधार विकास तथा व्यवस्थापन,

(५) स्वच्छ खानेपानी तथा खाद्य पदार्थको गुणस्तर र वायु तथा ध्वनिको प्रदूषण नियन्त्रण र नियमन,

(६) सरसफाई सचेतनाको अभिवृद्धि र स्वास्थ्यजन्य फोहोरमैलाको व्यवस्थापन,

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

(७) स्वास्थ्यजन्य फोहरमैला सङ्ढलन, पुनः उपयोग, प्रशोधन, विसर्जन र सोको सेवा शुल्क निर्धारण र नियमन,

(८) रक्त सञ्चार सेवा तथा स्थानीय र शहरी स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन,

(९) औषधि पसल सञ्चालन, अनुमति, अनुगमन र नियमन,

(१०) सरसफाई तथा स्वास्थ्य क्षेत्रबाट निष्कासित फोहोरमैला व्यवस्थापनमा निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रसँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारी,

(११) परिवार नियोजन तथा मातृशिशु कल्याण सम्बन्धी सेवा सञ्चालन, अनुमति, अनुगमन तथा नियमन,

(१२) महिला तथा बालबालिकाको कुपोषण न्यूनीकरण, रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापन ।

ञ. स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता

(१) स्थानीय व्यापार, वस्तुको माग, आपूर्ति तथा अनुगमन, उपभोक्ता अधिकार तथा हित सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) बजार तथा हाट बजार व्यवस्थापन,

(३) स्थानीय वस्तुहरूको उत्पादन, आपूर्ति तथा निकासी प्रक्षेपण, मूल्य निर्धारण र अनुगमन,

(४) स्थानीय व्यापार र वाणिज्य सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माण,

(५) स्थानीय वस्तु र सेवा व्यापारको मूल्य तथा गुणस्तरको अनुगमन र नियमन,

(६) स्थानीयस्तरका व्यापारिक फर्मको दर्ता, अनुमति, नवीकरण, खारेजी, अनुगमन र नियमन,

(७) स्थानीय व्यापारको तथ्याकं प्रणाली र अध्ययन अनुसन्धान,

(८) निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रसग समन्वय र सहकार्य,

(९) स्थानीय व्यापार प्रवद्र्धन, सहजीकरण र नियमन,

(१०) स्थानीय बौद्धिक सम्पत्तिको संरक्षण, प्रवद्र्धन र अभिलेखाकंन,

(११) उपभोक्ता सचेतना अभिवृद्धि, लक्षित उपभोक्ताको लगत व्यवस्थापन र स्थानीय वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर परीक्षण,

(१२) वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा तथा त्यसको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(१३) स्थानीयस्तरमा वातावरणीय जोखिम न्यूनीकरण,

(१४) स्थानीयस्तरमा जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्ने किसिमका उपभोग्य वस्तुको बेचविखन र उपभोग तथा वातावरणीय प्रदूषण र हानिकारक पदार्थहरूको नियन्त्रण, अनुगमन तथा नियमन,

(१५) स्थानीयस्तरमा सरसफाई तथा फोहरमैला व्यवस्थापन,

(१६) स्थानीयस्तरमा न्यून कार्बनमूखी तथा वातावरणमैत्री विकास अवलम्बन,

(१७) स्थानीयस्तरमा हरित क्षेत्रको संरक्षण र प्रर्वद्धन,

(१८) स्थानीयस्तरमा वातावरण संरक्षण क्षेत्र निर्धारण र व्यवस्थापन,

(१९) स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता सम्बन्धी अन्य कार्य।

ट. स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक र सिचाइ

(१) स्थानीय, ग्रामीण तथा कृषि सडक र सिचाइ सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(२) स्थानीय, ग्रामीण तथा कृषि सडक, झोलुगें पूल, पुलेसा, सिँचाइ र तटबन्धन सम्बन्धी गुरुयोजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन, मर्मत, सम्भार र नियमन,

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

(३) स्थानीयस्तरका सिँचाइ प्रणालीको निर्माण, सञ्चालन, रेखदेख, मर्मत सम्भार, स्तरोन्नति, अनुगमन र नियमन,
(४) यातायात सुरक्षाको व्यवस्थापन र नियमन,
(५) स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक सम्बन्धी अन्य कार्य ।

ठ. गाउँसभा, नगर सभा, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन

(१) गाउँसभा वा नगरसभा सम्बन्धी नीति, कानून र कार्यविधि,
(२) स्थानीयस्तरका विषय क्षेत्रगत नीति तथा रणनीति, आवधिक तथा वार्षिक योजना, कार्यक्रम र बजेट स्वीकृति,
(३) सभाका समितिहरूको गठन र सञ्चालन ,
(४) स्थानीय तहबीच साझा सरोकार तथा साझेदारीका विषयमा संयुक्त समिति गठन,
(५) कार्यपालिका तथा न्यायिक समितिबाट सभामा प्रस्तुत प्रतिवेदनमाथि छलफल तथा सो सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन,
(६) विकास योजना तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा सुशासनको लागि कार्यपालिकालाई निर्देशन,
(७) गाउँपालिका तथा नगरपालिकालाई आर्थिक व्ययभार पर्ने विषयको नियमन,
(८) स्थानीय मेलपिलाप र मध्यस्थता,
(९) गाउँ सभा, नगर सभा, मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य ।

ड. स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन

(१) स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,
(२) जनसाङ्ख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल ग्राहस्थ्य उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास तथा लैगिंक सशक्तीकरण सूचकाङ्ढ, राजश्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याकं सकंलन र प्रशोधन गरी नवीनतम प्रविधियुक्त र राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पाश्र्व चित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखन,
(३) सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना तथा सञ्चालन,
(४) सार्वजनिक सम्पत्ति, सामुदायिक सम्पत्ति, भवन, सडक, पसल, व्यवसायको विवरण सहितको अद्यावधिक अभिलेख,
(५) आफ्नो क्षेत्रभित्र सम्पन्न भएका तथा चालु योजनाको विवरण र त्यंस्तो योजनाको सम्पत्तिको अद्यावधिक अभिलेखन,
(६) स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापनमा नवीनतम सूचना प्रविधिको उपयोग,
(७) स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य।

ढ. जग्गा धनी दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण

(१) स्थानीय जग्गाको नाप नक्सा, कित्ताकाट, हालसाविक, रजिष्ट्रेशन नामसारी तथा दाखिल खारेज,
(२) जग्गा धनी दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण तथा लगत व्यवस्थापन,
(३) भूमिको वर्गीकरण अनुसारको लगत,
(४) सार्वजनिक प्रयोजनका लागि जग्गा प्राप्ति, मुआब्जा निर्धारण तथा वितरणमा समन्वय र सहजीकरण,

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

(५) नापी नक्सा तथा जग्गाको स्वामित्व निर्धारण कार्यमा समन्वय र सहजीकरण,
(६) जग्गा धनी दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण सम्बन्धी अन्य कार्य ।

ण. कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, पशु स्वास्थ्य, सहकारी

(१) कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन र पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,
(२) कृषि तथा पशुपन्छी बजार सूचना, बजार तथा हाटबजारको पूर्वाधार निर्माण, साना सिँचाइ निर्माण, तालिम, प्रविधि प्रसार, प्राविधिक टेवा, कृषि सामग्री आपूर्ति र कृषक क्षमता विकास कार्यक्रमको सञ्चालन, अनुगमन र नियमन,
(३) कृषि तथा पशुपक्षीजन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोगको नियन्त्रण,
(४) पशुपक्षी चिकित्सा सेवाको व्यवस्थापन,
(५) कृषि वातावरण संरक्षण तथा जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवद्र्धन,
(६) पशुनश्ल सुधार पद्धतिको विकास र व्यवस्थापन,
(७) उच्च मूल्ययुक्त कृषिजन्य वस्तुको प्रवद्र्धन, विकास तथा बजारीकरण,
(८) स्थानीय चरन तथा खर्क विकास र व्यवस्थापन,
(९) पशु आहारको गुणस्तर नियमन,
(१०) स्थानीयस्तरमा पशुपक्षी सम्बन्धी तथ्याङ्कको व्यवस्थापन र सूचना प्रणाली,
(११) पशु बधशाला र शीत भण्डारणको व्यवस्थापन र नियमन,
(१२) पशुपक्षी सम्बन्धी बीमा र कर्जा सहजीकरण,
(१३) पशुपालन तथा पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्य कार्य।

त. जेष्ठ नागरिक, अपागंता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन

(१) सङ्घ र प्रदेश कानूनको अधीनमा रही सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको कार्यान्वयन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,
(२) जेष्ठ नागरिक, अपागंता भएका व्यक्ति तथा असहायको लगत अद्यावधिक, परिचयपत्र वितरण, सामाजिक सुरक्षा तथा सुविधाको व्यवस्थापन तथा वितरण,
(३) जेष्ठ नागरिक क्लव, दिवा सेवा केन्द्र, भेटघाट स्थल, आश्रय केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,
(४) सङ्घ तथा प्रदेशसँगको समन्वयमा अपा·ता पुनरुथापना केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक केन्द्र तथा अशक्त स्याहार केन्द्रको सञ्चालन र व्यवस्थापन,
(५) सडक बालबालिका, अनाथ, असहाय, अशक्त र मानसिक असन्तुलन भएका व्यक्तिहरूको पुनरुथापना केन्द्रको सञ्चालन, व्यवस्थापन, अनुगमन र नियमन,
(६) जेष्ठ नागरिक, अपागंता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य ।

थ. बेरोजगारको तथ्यांक सकंलन

(१) रोजगार तथा बेरोजगार श्रमशक्तिको तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रशोधन र सूचना प्रणालीको स्थापना,
(२) स्थानीयस्तरमा रहेका स्वदेशी तथा विदेशी श्रमिकको लगत सकंलन तथा सूचना व्यवस्थापन,
(३) विभिन्न क्षेत्र तथा विषयका दक्ष जनशक्तिको तथ्यांक सकंलन तथा व्यवस्थापन,
(४) सुरक्षित वैदेशिक रोजगारी र वैदेशिक रोजगारीमा रहेको श्रमशक्तिको सूचना तथा तथ्यांकको सकंलन तथा व्यवस्थापन,
(५) रोजगार सूचना केन्द्रको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन,

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

(६) वैदेशिक रोजगारीमा जाने श्रमशक्तिको लागि वित्तीय साक्षरता र सीपमूलक तालीमको सञ्चालन,

(७) वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिहरूको सामाजिक पुनः एकीकरण,

(८) वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त ज्ञान, सीप र उद्यमशीलताको उपयोग,

(९) बेरोजगारको तथ्याकं सकंलन सम्बन्धी अन्य कार्य।

द. कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण

(१) कृषि प्रसार सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(२) कृषि प्रसार तथा जनशक्तिको प्रक्षेपण, व्यवस्थापन र परिचालन,

(३) कृषकहरूको क्षमता अभिवृद्धि, प्राविधिक सेवा, टेवा, सीप विकास र सशक्तीकरण,

(४) कृषि बिउविजन, नश्ल, मलखाद र रसायन तथा औषधिहरूको आपूर्ति, उपयोग र नियमन,

(५) कृषक समूह, कृषि सहकारी र कृषि सम्बन्धी स्थानीय सङ्घ संस्थाहरूको समन्वय, व्यवस्थापन र नियमन,

(६) स्थानीयस्तरमा कृषि सम्बन्धी प्रविधिको संरक्षण र हस्तान्तरण,

(७) कृषि सम्बन्धी सूचनाको प्रचारप्रसार,

(८) स्थानीयस्तरका स्रोत केन्द्रहरूको विकास र व्यवस्थापन,

(९) प्रागांरिक खेती तथा मलको प्रवद्र्धन र प्रचार प्रसार,

(१०) कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, सञ्चालन र नियन्त्रण सम्बन्धी अन्य कार्य ।

ध. खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना, वैकल्पिक उर्जा

(१) स्थानीय खानेपानी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) खानेपानी महसुल निर्धारण र खानेपानी सेवा व्यवस्थापन,

(३) एक मेगावाट सम्मका जलविद्युत आयोजना सम्बन्धी स्थानीयस्तरको नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(४) स्थानीय तहमा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, नियमन,

(५) स्थानीय विद्युत वितरण प्रणाली र सेवाको व्यवस्थापन, सञ्चालन, अनुगमन र नियमन,

(६) स्थानीय तहमा वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी प्रविधि विकास र हस्तान्तरण, क्षमता अभिवृद्धि र प्रवद्र्धन,

(७) खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना तथा वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी अन्य कार्य ।

न. विपद् व्यवस्थापन

(१) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(२) स्थानीयस्तरमा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, पूर्व सूचना प्रणाली, खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय,

(३) स्थानीय तटबन्ध, नदी र पहिरोको नियन्त्रण तथा नदीको व्यवस्थापन र नियमन,

(४) विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण,

(५) विपद् व्यवस्थापनमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, सङ्घ संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य,

(६) विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत साधनको परिचालन,

(७) विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी स्थानीयस्तरका आयोजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(८) विपद् पश्चात् स्थानीयस्तरको पुनस्र्थापना र पुनर्निर्माण,

(९) स्थानीयस्तरको विपद् सम्बन्धी तथ्याकं व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान,

(१०) स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन प्रणाली,

(११) समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमको सञ्चालन,

(१२) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य ।

प. जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण

(१) जलाधार, वन्यजन्तु, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजनाको कार्यान्वयन र नियमन,

(२) पानी मुहानको संरक्षण,

(३) सामुदायिक भू-संरक्षण र सोमा आधारित आय आर्जन कार्यक्रम,

(४) भू-संरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनजन्य सामुदायिक अनुकूलन,

(५) खानी तथा खनिज पदार्थ सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्ग सकंलन,

(६) बहुमूल्य धातु, पत्थर तथा खनिज पदार्थको संरक्षण र सम्वद्र्धनमा सहयोग,

(७) ढुगां, गिट्टी, बालुवा, माटो, तथा स्लेट जस्ता वस्तु सर्वेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोगको दर्ता, अनुमति, नवीकरण, खारेजी र व्यवस्थापन,

(८) भौगर्भिक नक्सा प्रकाशन ।

फ. भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास

(१) भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास सम्बन्धी स्थानीयस्तरको नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(२) पुरातङ्भ्व, प्राचीन स्मारक तथा संग्रहालयको संरक्षण, सम्भार, प्रवद्र्धन र विकास,

(३) परम्परागत जात्रा तथा पर्वको सञ्चालन र व्यवस्थापन,

(४) प्रचलित कानून बिरुद्धका कुरीति तथा कुसंस्कार बिरुद्ध सामाजिक परिचालन सम्बन्धी कार्य,

(५) भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास सम्बन्धी अन्य कार्य ।

(३) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले सङ्घ तथा प्रदेशसँगको सहकार्यमा प्रयोग गर्ने साझा अधिकार संविधानको अनुसूची-९ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

(४) उपदफा (३) को सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी देहायको विषयमा सङ्घ तथा प्रदेश कानूनको अधीनमा रही गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

क. खेलकुद र पत्रपत्रिका

(१) स्थानीयस्तरका खेलकुदको संरचनाको पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन तथा विकास,

(२) स्थानीयस्तरका खेलकुद प्रशासन तथा सङ्घ संस्थाको नियमन र समन्वय,

(३) खेलकुदको विकास र प्रवद्र्धन,

(४) खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना र सहभागिता,

(५) खेलकुद सम्बन्धी पूर्वाधारको विकास,

(६) स्थानीय तहका पत्रपत्रिकाको दर्ता, अभिलेख तथा नियमन ।

ख. स्वास्थ्य

(१) सङ्घीय तथा प्रदेशस्तरीय लक्ष्य र मापदण्ड बमोजिम स्थानीयस्तरको स्वास्थ्य सम्बन्धी लक्ष्य र गुणस्तर निर्धारण,

(२) जनरल अस्पताल, नर्सिङ होम, निदान केन्द्र तथा अन्य स्वास्थ्य संस्था र क्लिनिक दर्ता, सञ्चालन अनुमति

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

र नियमन,

(३) स्थानीयस्तरमा औषधिजन्य वनस्पति, जडीबुटी र अन्य औषधिजन्य वस्तुको उत्पादन, प्रशोधन र वितरण,

(४) स्वास्थ्य बीमा लगायतका सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको व्यवस्थापन,

(५) स्थानीयस्तरमा औषधि तथा अन्य मेडिकल उत्पादनहरूको न्यूनतम मूल्य निर्धारण र नियमन,

(६) स्थानीयस्तरमा औषधिको उचित प्रयोग र सूक्ष्मजीव निरोधक प्रतिरोध न्यूनीकरण,

(७) स्थानीयस्तरमा औषधि र स्वास्थ्य उपकरणको खरिद, भण्डारण र वितरण,

(८) स्थानीयस्तरमा स्वास्थ्य सूचना प्रणालीको व्यवस्थापन,

(९) स्थानीयस्तरमा जनस्वास्थ्य निगरानी (पब्लिक हेल्थ सर्भेलेन्स),

(१०) स्थानीयस्तरको प्रवद्र्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक, पुनस्थापनात्मक र प्यालिएटिभ स्वास्थ्य सेवाको सञ्चालन,

(११) स्वस्थ जीवनशैली, पोषण, शारीरिक ब्यायाम, योग अभ्यास, स्वास्थ्य वृतको पालना, पञ्चकर्म लगायतका जनस्वास्थ्य सेवाको प्रवद्र्धन,

(१२) जुनोटिक र कीटजन्य रोगको नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन,

(१३) सुर्ती, मदिरा र लागू पदार्थजन्य वस्तुको प्रयोग नियन्त्रण तथा सचेतना अभिवृद्धि,

(१४) आयुर्वेदिक, युनानी, आम्ची, होमियोप्याथिक, प्राकृतिक चिकित्सा लगायतका परम्परागत स्वास्थ्य उपचार सेवाको व्यवस्थापन,

(१५) जनस्वास्थ्य, आपतकालीन स्वास्थ्य तथा महामारीको नियन्त्रण योजना र कार्यान्वयन,

(१६) रोगको नियन्त्रण तथा रोकथाम,

(१७) आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह तथा स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन ।

ग. विद्युत, खानेपानी तथा सिँचाइ जस्ता सेवाहरू

(१) विद्युत वितरण प्रणाली र सेवाको व्यवस्थापन,

(२) खानेपानी महसुल निर्धारण र खानेपानी सेवाको व्यवस्थापन,

(३) स्थानीय साना सतह तथा भूमिगत सिँचाइ प्रणालीको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार, सेवा शुल्क निर्धारण र सकंलन सम्बन्धी व्यवस्थापन ।

घ. सेवा शुल्क, दस्तुर, दण्ड जरिबाना तथा प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी, पर्यटन शुल्क

(१) स्थानीय सेवा शुल्क, दस्तुर, दण्ड जरिबाना सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क, रोयल्टी सङ्कलन, समन्वय र नियमन,

(३) खनिज पदार्थको उत्खनन् र सो सम्बन्धी रोयल्टी सकंलन,

(४) सामुदायिक वनको सञ्चालन र व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी सकंलन,

(५) पानीघट्ट, कुलो, पैनी जस्ता सेवा सञ्चालनबाट प्राप्त रोयल्टी सकंलन ।

ङ. वन, जगंल, वन्यजन्तु, चराचुरुगीं, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता

(१) वन, ज·ल, वन्यजन्तु, चराचुरुगीं, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(२) स्थानीयस्तरमा सामुदायिक, ग्रामीण तथा शहरी, धार्मिक, कवुलियती र साझेदारी वनको संरक्षण, सम्वद्र्धन, उपयोग, अनुगमन र नियमन तथा वन उपभोक्ता समूहको व्यवस्थापन,

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

(३) मध्यवर्ती क्षेत्रको सामुदायिक, धार्मिक र कबुलियती वनको व्यवस्थापन,
(४) स्थानीयस्तरमा नदी किनार, नदी उकास, नहर किनार तथा सडक किनारमा वृक्षारोपण व्यवस्थापन,
(५) स्थानीयस्तरमा निजी वनको प्रवद्र्धन, अनुगमन र नियमन,
(६) स्थानीयस्तरमा सार्वजनिक खाली जग्गा, पाखा वा क्षेत्रमा वृक्षारोपण, सम्भार, उपयोग र व्यवस्थापन,
(७) स्थानीयस्तरमा जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी सर्वेक्षण, उत्पादन, सकंलन, प्रवद्र्धन, प्रशोधन र बजार व्यवस्थापन,
(८) वनबीउ बगैचा स्थापना, व्यवस्थापन र प्रवद्र्धन,
(९) नर्सरी स्थापना, बिरुवा उत्पादन, वितरण, रोपण र प्रवद्र्धन,
(१०) वन्यजन्तु र चराचुरुंगीको संरक्षण, व्यावसायिक पालन, उपयोग र अनुगमन,
(११) मानव तथा वन्यजन्तु बीचको द्वन्द्व व्यवस्थापन,
(१२) स्थानीय प्राणी उद्यान (चिडियाखाना) को स्थापना र सञ्चालन,
(१३) स्थानीय वन्यजन्तु पर्यटन र आयआर्जन,
(१४) स्थानीयस्तरमा आखेटोपहारको व्यवस्थापन,
(१५) स्थानीयस्तरमा वन, वन्यजन्तु तथा चराचुरुंगीको अभिलेखाकंन र अध्ययन अनुसन्धान,
(१६) विश्वसम्पदा सूचीमा परेका स्मारक र पुरातात्विक महत्वका वन, सीमसार क्षेत्र, तटवर्ती क्षेत्रका जग्गा सम्बन्धी लगत,
(१७) मिचाहा प्रजातिको नियन्त्रण,
(१८) स्थानीयस्तरको जोखिम न्यूनीकरण,
(१९) जैविक विविधताको अभिलेखाकंन,
(२०) स्थानीयस्तरमा हरियाली प्रवद्र्धन,
(२१) स्थानीय साना जल उपयोग सम्बन्धी क्षेत्रगत अयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,
(२२) रैथाने प्रजातिको संरक्षण र प्रवद्र्धन,
(२३) स्थानीयस्तरमा वातावरणीय जोखिम न्यूनीकरण,
(२४) स्थानीयस्तरमा प्रदूषण नियन्त्रण र हानिकारक पदार्थहरूको नियमन तथा व्यवस्थापन,
(२५) स्थानीयस्तरमा न्यून कार्वनमुखी तथा वातावरणमैत्री विकास अवलम्बन,
(२६) स्थानीयस्तरमा वातावरण संरक्षण क्षेत्र निर्धारण र व्यवस्थापन ।

च. सामाजिक सुरक्षा र गरिबी निवारण

(१) सामाजिक सुरक्षा तथा गरिबी निवारण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसन्धान,
(२) लक्षित समूह सम्बन्धी स्थानीय योजना, कार्यक्रम, स्रोत परिचालन र व्यवस्थापन,
(३) सामाजिक सुरक्षाको कार्यान्वयनको लागि सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सङ्घ संस्थासँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य,
(४) सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीय तथ्याकं र सूचना व्यवस्थापन,
(५) गरिब घरपरिवार पहिचान सम्बन्धी स्थानीय सर्वेक्षण, सूचना व्यवस्थापन र नियमन,
(६) स्थानीय सामाजिक सुरक्षा योजना र व्यवस्थापन ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

छ. व्यक्तिगत घटना, जन्म, मृत्यु, विवाह र तथ्यांक

(१) व्यक्तिगत घटना (जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराइ, सम्बन्ध विच्छेद र धर्मपुत्र र धर्मपुत्री) को दर्ता,

(२) व्यक्तिगत घटनाको स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन,

(३) व्यक्तिगत घटनाको अभिलेख व्यवस्थापन र प्रतिवेदन ।

ज. स्थानीयस्तरमा पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय संरक्षण, सम्वद्र्धन र पुनः निर्माण ।

झ. सुकुम्बासी व्यवस्थापन

(१) सुकुम्बासीको पहिचान र अभिलेख व्यवस्थापन,

(२) सुकुम्बासी सम्बन्धी जीविकोपार्जन र बसोबास व्यवस्थापन ।

ञ. प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी

(१) प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा नियमन,

(२) प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टीको सकंलन तथा बाँडफाँट ।

ट. सवारी साधन अनुमति

(१) यातायात व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) स्थानीय सार्वजनिक यातायातको रुट निर्धारण, अनुमति, नवीकरण, खारेजी, सेवाको गुणस्तर, भाडा दर निर्धारण र नियमन,

(३) वातावरणमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् जोखिम संवेद्य, अपागंता र लैंगिकमैत्री यातायात प्रणालीको स्थानीय तहमा प्रवद्र्धन ।

ठ संघ संस्था दर्ता तथा नवीकरण

(१) संघ संस्था परिचालन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन,

(२) स्थानीय स्तरका संघ संस्थाको दर्ता तथा नवीकरण

(५) उपदफा (१) र (३) मा उल्लिखित अधिकारका अतिरिक्त गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

क. भूमि व्यवस्थापन

(१) सङ्घीय तथा प्रदेश कानूनको अधीनमा रही स्थानीयस्तरको भू-उपयोग नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन,

(२) सङ्घीय तथा प्रदेशको मापदण्डको अधीनमा रही व्यवस्थित बस्ती विकासका कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन, एकीकृत वस्ती विकासका लागि जग्गाको एकीकरण तथा जग्गा विकास र व्यवस्थापन,

(३) स्थानीयस्तरमा अव्यवस्थित बसोबास व्यवस्थापन ।

ख. सञ्चार सेवा

(१) सङ्घीय तथा प्रदेश कानूनको अधीनमा रही स्थानीय क्षेत्रभित्र इन्टरनेट सेवा, टेलिसेन्टर, केबुल तथा तारविहीन टेलिभिजन प्रसारणको अनुमति, नवीकरण र नियमन,

(२) स्थानीय क्षेत्रमा सूचना प्रविधिको विकास र प्रवद्र्धन गर्ने ।

ग. यातायात सेवा

(१) स्थानीय बस, ट्रली बस, ट्राम जस्ता मध्यम क्षमताका मास ट्राञ्जिट प्रणालीको नीति, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

(२) राष्ट्रिय रेल पूर्वाधारको उपयोग तथा महानगरीय क्षेत्रभित्र शहरी रेल सेवाको सञ्चालन, व्यवस्थापन, मर्मत

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

सम्भार, समन्वय, साझेदारी र सहकार्य।

घ लघु घरेलु तथा साना उद्येग

(१) लघु घरेलु र साना उद्येगके दर्ता नवीकरण खारेजी नियमन विकास प्रवद्धन र व्यवस्थापन

(२) उद्यमशीलताके विकास र प्रवद्धन

(६) सङ्घ वा प्रदेशले संविधान तथा प्रचलित कानून बमोजिम आफ्नो अधिकारक्षेत्रभित्रको कुनै विषय गाउँपालिका वा नगरपालिकालाई कानून बनाई निक्षेपण गर्न सक्नेछ ।

(७) गाउँपालिका वा नगरपालिकाले यस दफा बमोजिमको काम, कर्तव्य र अधिकारको प्रयोग गर्दा आवश्यकता अनुसार कानून, नीति, योजना, मापदण्ड तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

(८) स्थानीय तहले प्रदेश सरकारको परामर्शमा नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति लिई विदेशका कुनै स्थानीय सरकारसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न सक्नेछ ।

गाउँ सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको विवरणः

(निर्वाचन भएको मिति २०७९।०१।३०)				
सि. नं.	वडा नं.	पद	पदाधिकारीको नाम	सम्पर्क नं.
१	२	गाउँपालिका अध्यक्ष	हेमन्त राई	९८५२६८३०६०
२	३	गाउँपालिका उपाध्यक्ष	विनोद कुमार नेमवाङ	९८६७०६९०७७
३	वडा नं. १	वडाध्यक्ष	भूपाल योङहाङ	९८४२०७७७८५
४		महिला सदस्य	डिक माया लुहागुन	९८१६०६४०१३
५		दलित महिला सदस्य	सिर्जना मगराती	९८१६९४०८५२
६		सदस्य	ठगबहादुर श्रेष्ठ	९८६२६०८८३८
७		सदस्य	मीन प्रसाद लिम्बू	९८४२०४३०८१
८	वडा नं. २	वडाध्यक्ष	कृष्ण बहादुर बस्नेत	९८६२७४८००८
९		महिला सदस्य	बिष्णु माया	९८१४०२०५७५
१०		दलित महिला सदस्य	प्रमिता धमला	९८२३७६३७७५
११		सदस्य	मन कुमार लिम्बु	९८६३२०५९४२
१२		सदस्य	मनि प्रसाद राई	९८४१८६९४३५
१३	वडा नं. ३	वडाध्यक्ष	लक्ष्मन राई	९८५२६८१७७८
१४		महिला सदस्य	हस्त कुमारी लिम्बु	९८१४९४१०३०
१५		दलित महिला सदस्य	शुसिला सांसखर	९८१४०९७२९५
१६		सदस्य	देउ मान साम्बा	९७४५३०९४२२
१७		सदस्य	सुर्य कुमार राई	९८६३७८०२०९
१८	वडा नं. ४	वडाध्यक्ष	नविन लिम्बु	९८६१०११७०७
१९		महिला सदस्य	कल्पना राई	९८०६०१८७७२

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

(निर्वाचन भएको मिति २०७९।०१।३०)				
सि. नं.	वडा नं.	पद	पदाधिकारीको नाम	सम्पर्क नं.
२०		दलित महिला सदस्य	गोमा देवी वि.क	९८२४०९०८३५
२१		सदस्य	टेक मान लिम्बु	९८४९०६१२९४
२२		सदस्य	धन बहादुर राई	९८६२०२६७८९
२३	वडा नं. ५	वडाध्यक्ष	नरेन्द्र कुमार राई	९७४२६२५५९७
२४		महिला सदस्य	तिलरुपा सवेहाङ	९८६९४२२३१८
२५		दलित महिला सदस्य	गंगा माया विश्वकर्मा	९८०६०४१५१७
२६		सदस्य	बीर बहादुर कुरुम्बाङ	९८०६०९६९१०
२७		सदस्य	सुरेन्द्र तुम्वाहाम्फे	९८४३६२८६०५
२८	वडा नं. ६	वडाध्यक्ष	प्रदिप साङपाङ	९७४२६८०२०९
२९		महिला सदस्य	पुनम सम्वाहाम्फे	९७४१४९९६४५
३०		दलित महिला सदस्य	धन कुमारी विश्वकर्मा	
३१		सदस्य	खगेन्द्र खड्का	९७४३६८६२७१
३२		सदस्य	दिवस राई	९७४१४६६०६८
३३		दलित सदस्य	सुसन राई	९८५२६५०१०१

माङसेबुङ गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय, बिभिन्न आयोजना तथा कार्यक्रमहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.		नाम/थर	पद	श्रेणी/तह	स्थायी/करार
१	१	विनोद कुमार चौहान	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	रा.प. तृतिय	स्थायी
(१) प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा					
२	१	मनिमा भट्टराई	अधिकृत	छैठौं	स्थायी
३	२	सुलभ दाहाल	सहायक	पाँचौं	स्थायी
४	३	उमेश खत्री	कम्प्युटर अपरेटर	पाँचौं	स्थायी
५	४	डक बहादुर जोशी	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	स्थायी
६	५	पुरन लिम्बु	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
७	६	दिनेश लिम्बु	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
९	७	टेक राज बस्नेत	हलुका सवारी चालक	प्रथम	करार
१०	८	प्रविन कुमार राई	हलुका सवारी चालक	प्रथम	करार
(२) आर्थिक प्रशासन शाखा					

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

क्र.सं.		नाम/थर	पद	श्रेणी/तह	स्थायी/करार
११	१	मन्जु भट्टराई	लेखा अधिकृत	सातौं	स्थायी
१२	२	राम दुलाल	लेखापाल	पाचौं	स्थायी
१३	३	डिसब कार्की	आलेप सहायक	पाँचौं	स्थायी
(३) पुर्वाधार विकास तथा वातावरण व्यबस्थापन शाखा					
१४	१	सन्दिप लामिछाने	ईन्जिनियर	छैठौं	स्थायी
१५	२	युवराज दाहाल	सब इन्जिनियर	पाचौं	स्थायी
१६	3	पुष्कर कार्की	सब इन्जिनियर	पाचौं	स्थायी
१७	४	चिरञ्जिवी खत्री	सब इन्जिनियर	पाचौं	करार
१८	५	छबिहाङ राइ	असिष्टेण्ट सव इन्जिनियर	चौथो	करार
(४) शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा					
१९	१	बुद्भि प्रसाद खतिवडा	शिक्षा अधिकृत	सातौं	स्थायी
२०	२	युवराज खनाल	प्राबिधिक सहायक	पाँचौं	स्थायी
(५) कृषि विकास शाखा					
२१	१	विवेक कुमार दास	कृषि प्रसार अधिकृत	छैठौं	स्थायी
२२	२	सुरज अधिकारी	कृषि अधिकृत	छैठौं	करार
२३	३	निरुपा राई	नायब प्राबिधिक सहायक	चौथो	करार
(६) स्वास्थ्य शाखा					
२४	१	प्रदिप कुमार राई	जन स्वास्थ्य निरीक्षक	छैठौं	स्थायी
२५	२	दोमन्ता धमला	जन स्वास्थ्य निरीक्षक	छैठौं	स्थायी
२६	३	चण्डिका चेम्जोङ	अ.न.मी.	चौथो	करार
२७		मनिहाङमा साम्बा लिम्बु	अपाङगता सहायता सहजकर्ता		करार
२८		गोमा देवी मगर	अ.न.मी.	चौथो	करार
२९		चित्र माया सम्बाहाम्फे लिम्बु	अ.न.मी.	चौथो	करार
३०		पम्फा योङहाङ	अ.न.मी.	चौथो	करार
३१		सन्ध्या कार्की	अ.न.मी.	चौथो	करार
३२		जीवन लिम्बु	अ.हे.ब.	चौथो	करार
३३		दिल कुमारी योङहाङ	अ.हे.ब.	चौथो	करार
३४		निलिमा साम्बा	अ.हे.ब.	चौथो	करार
३५		बिनिता लिम्बु	अ.हे.ब.	चौथो	करार
३६		मित्र प्रसाद न्यौपाने	अ.हे.ब.	चौथो	करार

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

क्र.सं.		नाम/थर	पद	श्रेणी/तह	स्थायी/करार
३७		सुरेन्द्र साम्बा	अ.हे.ब.	चौथो	करार
३८		मनि लावति	ल्याव असिष्टेण्ट	चौथो	करार
३९		ममता राई	ल्याव असिष्टेण्ट	चौथो	करार
४०		चन्द्रकुमारी सिगु	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
४१		धनकुमार आङदेम्बे	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
४२		धर्मेन्द्र राई	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
४३		नारायण खवास	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
(७) सुचना प्रविधि शाखा					
४४	१	ओम प्रकाश खड्का	सूचना प्रबिधि अधिकृत	छैठौं	करार
(८) पशु विकास शाखा					
४५	१	मनोज ठगुन्ना	स. प. चि	छैठौं	स्थायी
४६	२	भेषराज भट्टराई	नायब पशु स्वास्थ्य प्राबिधिक	चौथो	स्थायी
४७	३	प्रविन मुखिया	नायब पशु स्वास्थ्य प्राबिधिक	चौथो	करार
(९) १ नं. वडा कार्यालय, नाङरुङ					
४८	१	टिका माया नेपाल	सहायक	पाँचौं	स्थायी
४९	२	माधव अधिकारी	असिष्टेन्ट सव-ईञ्जिनियर	चौथो	स्थायी
५०	३	हिमाल खनाल	नायब पशु स्वास्थ्य प्राबिधिक	चौथो	करार
५१	४	कमला बुढाथोकी	सामाजिक परिचालक	चौथो	करार
५२	५	राजेन्द्र राई	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
(१०) २ नं. वडा कार्यालय, इभाङ					
५३	१	हेमसागर घिमिरे	प्रशासन सहायक	चौथो	स्थायी
५४	२	अम्बिका ढुङ्गेल	असिष्टेन्ट सव-ईञ्जिनियर	चौथो	स्थायी
५५	३	प्रमिला विश्वकर्मा	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
(११) ३ नं. वडा कार्यालय, चतुरे					
५६	१	मछिन्द्र योङहाङ	फिल्ड असिष्टेन्ट	चौथो	करार
	२	पुष्कर कार्की	सब इन्जिनियर	पाँचौं	स्थायी
५७	३	ज्योति राई	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
(१२) ४ नं. वडा कार्यालय, मर्चैबुङ					
५८	१	ईश्वर प्रसाद दाहाल	खा. पा. तथा स. टेक्निसियन	चौथो	स्थायी
५९	३	रविन राई	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृ

क्र.सं.		नाम/थर	पद	श्रेणी/तह	स्थायी/करार
(१३) ५ नं. वडा कार्यालय, भालुटार					
६०	१	माधव अधिकारी	असिष्टेन्ट सव-ईञ्जिनियर	चौथो	स्थायी
६१	२	सुनिल सेर्मा	भाषिक कर्मचारी	चौथो	करार
६२	३	दुर्गा वहादुर लिम्बु	नायब पशु स्वास्थ्य प्राबिधिक	चौथो	करार
६३	४	दिल कुमारी साम्बा लिम्बु	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
(१४) ६ नं. वडा कार्यालय, चिसोपानी पञ्चमी					
६४	१	सिर्जना खड्का	सहायक	चौथो	स्थायी
६५	२	लिला सिलुङ	नायब पशु स्वास्थ्य प्राबिधिक	चौथो	स्थायी
६६	३	काजीमान राई	असिष्टेन्ट सव-ईञ्जिनियर	चौथो	स्थायी
६७	४	ईश्वर प्रसाद दाहाल	खा. पा. तथा स. टेक्निसियन	चौथो	स्थायी
६८	५	भतराज राइ	कार्यालय सहयोगी	प्रथम	करार
(१५) गरीब संग विशेश्वर कार्यक्रम					
६९	१	दिपेन्द्र बहादुर शाही	उद्‌यम विकास सहजकर्ता	चौथो	करार
७०	२	नविन खनाल	उद्‌यम विकास सहजकर्ता	चौथो	करार
७१	३	सरण केरुङ	सामाजिक परिचालक	चौथो	करार
(१६) व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सुदृणीकरण आयोजना					
७२	१	मनकुमार मगर	एम.आइ.एस अपरेटर	सहायक पाँचौं	करार
	२	मच्छिन्द्र योङहाङ	फिल्ड सहायक	सहायक चौथो	करार
(१७) सुरक्षित आप्रावासन परियोजना					
७३	१	विद्या लिम्बु	मनोसामाजिक परामर्शकर्ता	सहायक पाँचौं	करार
७४	२	विपिन कार्की	वित्तिय साक्षरता सहजकर्ता	सहायक पाँचौं	करार
७५	३	ठगेन्द्र रानामगर	रिटर्नी स्वयमसेवक	सहायक	करार
७६	४	धनकुमार लिम्बु	रिटर्नी स्वयमसेवक	सहायक	करार
७७	५	सन्तोष लिम्बु	रिटर्नी स्वयमसेवक	सहायक	करार
(१८) रोगजार सेवा केन्द्र					
७८	१	दिपेश कुमार दास	रोजगार संयोजक	अधिकृत छैठौं	करार
७९	२	सुरेश राई	रोजगार सहायक	सहायक पाँचौं	करार
८०	३	चन्द्र बहादुर कार्की	सव इन्जिनियर	सहायक पाँचौ	करार
(१९) भुमी सम्बन्धि समस्या समाधान आयोग इकाइ					
	१	ओम प्रकाश खड्का	सूचना प्रबिधि अधिकृत	छैठौं	करार

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

क्र.सं.		नाम/थर	पद	श्रेणी/तह	स्थायी/करार
८१	२	प्रवेश लिम्बू	अमिन	चौथो	करार
८२	३	अश्विन कार्की	सामाजिक परिचालक	चौथो	करार
८३	४	प्रकाश कार्की	कार्यालय सहयोगी	विहिन	करार

गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा

- •स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले तोके अनु अनुसारका सेवा सुविधा
- •विकास निर्माणसम्बन्धी कार्यहरु
- •विद्यालय सञ्चालन अनुमती
- •निर्माण सम्पन्नता प्रमाण पत्र
- •उपचार सहयोग सिफारिस
- •कर सङ्कलन सेवा
- •खानेपानी सेवा
- •फोहोरमैला व्यवस्थापन
- •सौर्य सडकबती सेवा
- •सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने सिफारिस सम्बन्धी सेवा

(१)नाता प्रमाणित गर्ने,
(२)नागरिकता तथा नागरिकताको प्रतिलिपि लिनका लागि सिफारिस गर्ने,
(३)बहाल करको लेखाजोखा सिफारिस गर्ने,
(४)बन्द घर तथा कोठा खोल्न रोहबरमा बस्ने,
(५)मोही लगत कट्टाको सिफारिस गर्ने,
(६)घर जग्गा करको लेखाजोखा सिफारिस गर्ने,
(७)जन्म मिति प्रमाणित गर्ने,
(८)व्यापार व्यवसाय बन्द भएको, सञ्चालन नभएको वा व्यापार व्यवसाय हुदै नभएको सिफारिस गर्ने,
(९)विवाह प्रमाणित तथा अविवाहित प्रमाणित गर्ने,
(१०)निःशुल्क वा सशुल्क स्वास्थ्य उपचारको सिफारिस गर्ने,
(११)वडाबाट जारी हुने सिफारिस तथा अन्य कागजलाई अंग्रेजि भाषामा समेत सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने,
(१२)व्यक्तिगत विवरण प्रमाणित गर्ने,
(१३)जग्गा धनी दर्ता प्रमाणपुर्जामा घर कायम गर्ने सिफारिस गर्ने,
(१४)कुनै व्यक्तिको नाम, थर, जन्म मिति तथा वतन फरक-फरक भएको भए सो व्यक्ति एकै हो भन्ने सिफारिस गर्ने,
(१५)नाम, थर, जन्म मिति संशोधनको सिफारिस गर्ने,
(१६)जग्गा धनी दर्ता प्रमाणपुर्जा हराएको सिफारिस गर्ने,
(१७)संरक्षक प्रमाणित गर्ने तथा संस्थागत र व्यक्तिगत संरक्षक सिफारिस गर्ने,
(१८)जीवितसँगको नाता प्रमाणित गर्ने,
(१९)मृतकसँगको नाता प्रमाणित तथा सर्जमिन सिफारिस गर्ने,
(२०)जीवित रहेको सिफारिस गर्ने,
(२१)हकवाला वा हकदार प्रमाणित गर्ने,
(२२)नामसारी गर्न सिफारिस गर्ने,
(२३)जग्गाको हक सम्बन्धमा सिफारिस गर्ने,
(२४)उद्योग ठाउँसारी गर्न सिफारिस गर्ने,
(२५)आधारभूत विद्यालय खोल्न सिफारिस गर्ने,
(२६)जग्गा मूल्यांकन सिफारिस गर्ने,
(२७)विद्यालयको कक्षा थप गर्न सिफारिस गर्ने,
(२८)अशक्त, असहाय तथा अनाथको पालन पोषणको लागि सिफारिस गर्ने,
(२९)वैवाहिक अंगीकृत नागरिकता सिफारिस गर्ने,
(३०)आर्थिक अवस्था कमजोर वा सम्पन्न रहेको सम्बन्धी सिफारिस गर्ने,
(३१)विद्यालय ठाउँसारी गर्न सिफारिस गर्ने,
(३२)धारा तथा विद्युत जडानको लागि सिफारिस गर्ने,
(३३)प्रचलित कानून अनुसार प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिमको अन्य सिफारिस वा प्रमाणित गर्ने ।

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

वार्षिक कार्यक्रम गाउँ सभा
दैनिक सञ्चालनसम्बन्धी निर्णय – गाउँ कार्यपालिका
अन्य दैनिक नियमित विकास निर्माण तथा नीतिगत कार्यहरू – गाउँ प्रमुख
अन्य दैनिक नियमित प्रशासनिक कार्यहरू – प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

गाउँ प्रमुख : श्री हेमन्त राई, माङसेबुङ गाउँपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत : श्री विनोद कुमार चौहान, माङसेबुङ गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम पद

सूचना अधिकारी : श्री ओम प्रकाश खड्का
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत : श्री विनोद कुमार चौहान
नगर प्रमुख : श्री हेमन्त राई

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

नेपालको संविधान बमोजिम २०७४।३।१४ गते सम्पन्न स्थानीय तहको दोस्रो चरणको निर्वाचनअन्तर्गत
माङसेबुङ गाउँपालिकाको निर्वाचन पश्चात
माङसेबुङ गाउँपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिकाहरुको सूची

सि. नं.	कानूनको नाम
१	गाउँपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकार प्रमाणिकरण कार्यबिधी नियमावली २०७४
२	माङसेबुङ गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिका कार्यसम्पादन नियमावली २०७४
३	गाउँपालिकाको बैठक सञ्चालन सम्बन्धि कार्यबिधी २०७४
४	माङसेबुङ गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिका कार्य विभाजन नियमावली २०७४
५	गाउँ सभा सञ्चालन कार्यबिधी २०७४
६	गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यबिधी नियमित तथा व्यबस्थित गर्ने बनेको ऐन २०७४
७	माङसेबुङ गाउँपालिकाको सहकारी ऐन २०७४
८	माङसबुङ गाउँपालिकाका एफ.एम रेडियो ब्यवस्थापन तथा संचालन कार्यबिधी ऐन २०७४
९	न्यायीक समिति कार्यबिधि ऐन २०७४
१०	मेलमिलाप संचालन कार्यबिधि २०७४
११	कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता सम्बन्धि कार्यबिधि २०७४
१२	गाउँपालिका मर्मत तथा संभार कोष संचालन कार्यबिधि २०७४
१३	माङसेबुङ गाउँपालिका उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यबिधी २०७५
१४	माङसेबुङ गाउँपालिकामा करारमा प्राबिधिक कर्मचारी ब्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धि कार्यबिधी २०७५
१५	बिपद ब्यवस्थापन कोष सञ्चालन कार्यबिधी २०७५
१६	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका प्रोत्साहन भत्ता संचालन कार्यबिधी २०७५
१७	माङसेबुङ खेलकुद कार्यबिधी २०७५
१८	गाउँपालिका स्तरीय महिला समन्वय समिति सञ्चालन कार्यबिधी २०७५
१९	अति बिपन्न तथा जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य उपचार सहायता कोष संचालन कार्यबिधी २०७५
२०	भवन निर्माण निर्देशिका २०75
२१	भाषा संस्कृति तथा ललितकला संरक्षण र बिकास कार्यान्वयन निर्देशिका २०७५
२२	स्थानीय उर्जा बिकास सम्बन्धी निर्देशिका २०७५

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

सि. नं.	कानूनको नाम
२३	गाउँमै श्रम, गाउँमै धन अभियान कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५
२४	शिक्षा नियमावली २०७५
२५	संस्था दर्ता ऐन २०७५
२६	माङसुबेङ गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यबिधि नियमित गर्ने ऐन २०७५
२७	गाउँ विपद जोखिम तथा न्युनीकरण ऐन २०७५
२८	स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धि कार्यबिधि २०७५
२९	जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण निर्देशिका २०७६
३०	अपांगता भएका ब्यक्तिहरुको परिचय पत्र वितरण कार्यबिधि २०७६
३१	जलश्रोत ऐन २०७५
३२	आर्थिक ऐन २०७६
३३	विनियोजन ऐन २०७६
३४	घ वर्गको निर्माण व्यबसायी इजाजत पत्र सम्बन्धि कार्यबिधि २०७६
३५	जलश्रोत कार्यबिधि २०७६
३६	गाउँपालिका स्तरीय दलित समन्वय समिति सञ्चालन कार्यबिधी २०७५
३७	नमुना विद्यालय संचालन तथा व्यबस्थापन कार्यबिधि २०७६
३८	प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६
३९	असङ्गठित क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक वर्ग तथा असहायहरुलाई उपलब्ध गराइने राहत सम्बन्धि मापदण्ड २०७६
४०	आर्थिक ऐन २०७७
४१	विनियोजन ऐन २०७७
४२	संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण कार्यविधि, २०७७
४३	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (मेडपा) संचालन कार्यविधि, २०७७
४४	कृषक समुह गठन तथा परिचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७
४५	विपद् व्यबस्थापन कोष संचालन कार्यविधि, २०७७
४६	अति विपन्न तथा जेष्ठ नागरीक स्वास्थ्य उपचार सहायता कोष संचालन कार्यबिधि, २०७७
४७	कृषि व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण कार्यविधि, २०७७
४८	घर जग्गा बहाल कर व्यबस्थापन कार्यबिधि, २०७७
४९	स्थानीय राजश्व परामर्श समिति (कार्य संचालन) कार्यबिधि, २०७७
५०	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति (कार्य संचालन) कार्यबिधि, २०७७

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिक

सि. नं.	कानूनको नाम
५१	व्यबसाय कर सम्बन्धि कार्यविधि २०७७
५२	टोल विकास संस्था (गठन तथा परिचालन) कार्यविधि २०७७
५३	जवाफदेहिता प्रबर्द्धन कार्यविधि ०७७
५४	माङसेबुङ गाउँपालिकाको कार्यसंचालन निर्देशिका, २०७८
५५	शिक्षण स्वयम् सेवक परिचालन तथा व्यबस्थापन कार्यविधि, २०७८
५६	माङसेबुङ गाउँपालिका न्यायीक समिति (कार्यविधि सम्बन्धि) ऐन, २०७८
५७	आर्थिक ऐन २०७८
५८	विनियोजन ऐन २०७८
५९	माङसेबुङ गाउँपालिकाको साझेदारी कार्यक्रम सचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७८
६०	करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन स्तर मूलयांकन तथा नयाँ अवधिको लागि करार सम्झौता सम्बन्धी मापदण्ड २०७८
६१	आर्थिक ऐन २०७९
६२	विनियोजन ऐन २०७९
६३	माङसेबुङ गाउँपालिकाको संस्थागत रुपमा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउन बनेको मापदण्ड २०७९
६४	माङसेबुङ गाउँपालिकाको आयोजना व्यवस्थापन सेवा (कन्टेन्जेन्सी) खर्च गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९
६५	माङसेबुङ गाउँपालिकाको प्राविधिक कर्मचारी (इन्जिनियरिङ सेवा/समूह) को फिल्ड सुविधा कार्यविधि, २०७९
६६	कृषि उत्पादन प्रोत्साहन सम्बन्धी कार्यविधि २०७९
६७	आर्थिक ऐन २०८०
६८	विनियोजन ऐन २०८०

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

आय व्ययको बिबरण

आयको बिबरण

आ.व. : २०७९/८० अवधी : २०७९/०४/०१-२०८०/०३/३१ रु. हजारमा

आय				
शीर्षक	प्रस्तावित आय	वास्तविक आय	आम्दानी (%)	मौज्दात
संघीय सरकार	३२,७६,८५,०००.००	३१,९३,८६,५००.००	९७.४७	८२,९८,५००.००
११३११ समानिकरण अनुदान	९,९१,००,०००.००	९,१६,६७,५००.००	९२.५	७४,३२,५००.००
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	१६,८४,८५,०००.००	१६,७६,१९,०००.००	९९.४९	८,६६,०००.००
१३३१३ शसर्त अनुदान पुँजीगत	५,३१,००,०००.००	५,३१,००,०००.००	१००	०
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजीगत	७०,००,०००.००	७०,००,०००.००	१००	०
प्रदेश सरकार	३,७५,२३,०००.००	३,६७,४९,०००.००	९७.९४	७,७४,०००.००
१३३११ समानिकरण अनुदान	५२,०८,०००.००	४५,५७,०००.००	८७.५	६,५१,०००.००
१३३१२ शसर्त अनुदान चालु	२,२३,१५,०००.००	२,२१,९२,०००.००	९९.४५	१,२३,०००.००
१३३१७ समपुरक अनुदान पुँजीगत	१,००,००,०००.००	१,००,००,०००.००	१००	०
राजस्व बाडफाड	८,८१,२२,६८०.००	५,९९,३५,७७५.८७	६८.०१	२,८१,८६,९०४.१३
११४११ बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	८,२०,९२,०००.००	५,४५,८४,३७६.६९	६६.४८	२,७५,०७,६२३.३१
११४५६ बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	४६,६०,६८०.००	५०,५१,३९९.१८	१०८.३८	(३,९०,७१९.१८)
१४१५७ बाँडफाँड भई प्राप्त दहतर बहत्तरको विक्रिबाट प्राप्त हुने आय	१३,७०,०००.००	३,००,०००.००	२१.९	१०,७०,०००.००
अन्तरिक श्रोत	९,८६,४५,४२६.३१	१०,१३,९४,३९६.०४	१०२.७९	(२७,४८,९६९.७३)
११३१३ एकीकृत सम्पती कर	१,००,०००.००	१,७९,६४३.००	१७९.६४	-७९,६४३.००
११३१४ भुमिकर /मालपोत	३,५०,०००.००	६,९६,८३२.००	१९९.०९	(३,४६,८३२.००)
११३२१ घरवहाल कर	५०,०००.००	१,२०,६६३.२३	२४१.३३	-७०,६६३.२३
११३२२ वहाल विटौरी कर	२०,०००.००	०	०	२०,०००.००
११४७९ अन्य मनोरञ्जन कर	१५,०००.००	२,१९८.००	१४.६५	१२,८०२.००
११६९१ अन्य कर	१,६०,०००.००	१५,५८,२६४.००	९७३.९२	(१३,९८,२६४.००)
१४२२४ परीक्षा शुल्क	२५,०००.००	३८,०००.००	१५२	-१३,०००.००
१४२२५ यातायात क्षेत्रको आम्दानी	४,००,०००.००	०	०	४,००,०००.००
१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	४,००,०००.००	६,९५,१९४.००	१७३.८	(२,९५,१९४.००)
१४२४३ सिफारिश दस्तुर	२,६०,०००.००	४,४२,२४६.००	१७०.०९	(१,८२,२४६.००)
१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	२०,०००.००	१७,७००.००	८८.५	२,३००.००
१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	२०,०००.००	८,९९०.००	४४.९५	११,०१०.००
१४२५३ व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१,००,०००.००	३५,६००.००	३५.६	६४,४००.००
१४२५४ रेडियो/ एफ.एम.सञ्चालन दस्तुर	१०,०००.००	०	०	१०,०००.००
१४२६५ अन्य क्षेत्रको आय	१,००,०००.००	९,९४,५७२.५०	९९४.५७	(८,९४,५७२.५०)
१४५२९ अन्य राजस्व	२०,००,०००.००	२०,६४,६०७.००	१०३.२३	-६४,६०७.००
१५१११ बेरूजू	१,००,०००.००	२४,४६०.००	२४.४६	७५,५४०.००
३२१२२ बैंक मौज्दात	९,४५,१५,४२६.३१	९,४५,१५,४२६.३१	१००	०
जम्मा	५,५१,९७,६१,०६	५,१७,४६,५६,७१	९३.७४	३४,५१,०४,३४

विनोद कुमार चौहान
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

स्वत: प्रकाशन

आ.व. : २०७९/८० अवधी : २०७९/०४/०१-२०८०/०३/३१

रु. हजारमा

व्यय

शीर्षक	बार्षिक बजेट	खर्च	खर्च(%)	मौज्दात
चालु	३३,२८,१७,९११.३१	२८,३६,९५,५२५.२७	८५.२४	४,९१,२२,३८६.०४
२११११ पारिश्रमिक कर्मचारी	१६,४८,८६,७६०.००	१५,२४,४३,९५२.१०	९२.४५	१,२४,४२,८०७.९०
२११२१ पोशाक	४,३०,०००.००	३,३०,०००.००	७६.७३	१,००,०००.००
२११३१ स्थानीय भत्ता	१,२६,०००.००	१६,९५७.००	१३.४६	१,०९,०४३.००
२११३२ महंगी भत्ता	७,५०,०००.००	५,३३,३३४.००	७१.११	२,१६,६६६.००
२११३३ फिल्ड भत्ता	७,००,०००.००	५,४३,९८७.००	७७.७	१,५६,०१३.००
२११३४ कर्मचारीको बैठक भत्ता	७,४०,०००.००	६,४१,४००.००	८६.६८	९८,६००.००
२११३९ अन्य भत्ता	१०,००,०००.००	८,९४,०००.००	८९.४	१,०६,०००.००
२११४१ पदाधिकारी बैठक भत्ता	१५,००,०००.००	९,६०,०००.००	६४	५,४०,०००.००
२११४२ पदाधिकारीअन्य सुबिधा	५८,१०,०००.००	५३,३५,७६८.००	९१.८४	४,७४,२३२.००
२१२१४ कर्मचारी कल्याण कोष	२,७०,०००.००	०	०	२,७०,०००.००
२२१११ पानी तथा बिजुली	२,५०,०००.००	९७,४२६.००	३८.९७	१,५२,५७४.००
२२११२ संचार महसुल	७,५७,०००.००	४,६१,०१८.००	६०.९	२,९५,९८२.००
२२२१२ इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	२४,००,०००.००	१८,७९,२१७.००	७८.३	५,२०,७८३.००
२२२१३ सवारी साधन मर्मत खर्च	२७,५०,०००.००	२३,४५,२४९.००	८५.२८	४,०४,७५१.००
२२२१४ बिमा तथा नवीकरण खर्च	२,५०,०००.००	१,७५,४३२.००	७०.१७	७४,५६८.००
२२२२१ मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	६,८४,०००.००	५,२०,१८३.००	७६.०५	१,६३,८१७.००
२२३११ मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	२३,४५,०००.००	१९,९१,६०५.००	८४.९३	३,५३,३९५.००
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च	४०,६६,०००.००	३९,९५,८७०.००	९८.२८	७०,१३०.००
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	५०,०००.००	०	०	५०,०००.००
२२३१५ पत्रपत्रिका , छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	४१,१०,२४०.००	३८,७३,५१२.००	९४.२४	२,३६,७२८.००
२२३१९ अन्य कार्यालय संचालन खर्च	१,००,०००.००	१४,४७०.००	१४.४७	८५,५३०.००
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	३०,००,०००.००	१७,८०,३००.००	५९.३४	१२,१९,७००.००
२२४१२ सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२,००,०००.००	०	०	२,००,०००.००
२२४१३ करार सेवा शुल्क	१,२५,३०,६८०.००	१,२०,१०,२५९.००	९५.८५	५,२०,४२१.००
२२५११ कर्मचारी तालिम खर्च	३,५०,०००.००	३,०३,९१४.००	८६.८३	४६,०८६.००
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्च	१५,००,०००.००	६,३६,७७२.००	४२.४५	८,६३,२२८.००
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा खर्च	११,६०,०००.००	१२,२७०.००	१.०६	११,४७,७३०.००
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	५,६४,२७,०००.००	३,५५,८२,२३१.००	६३.०६	२,०८,४४,७६९.००
२२५२९ विविध कार्यक्रम खर्च	२५,१८,०००.००	११,७०,३७५.००	४६.४८	१३,४७,६२५.००
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	२७,४७,०००.००	१८,५८,९२५.००	६७.६७	८,८८,०७५.००
२२६१२ भ्रमण खर्च	६,२०,०००.००	४,६७,६००.००	७५.४२	१,५२,४००.००
२२७११ विविध खर्च	९५,९२,०००.००	८०,७६,८२३.००	८४.२	१५,१५,१७७.००
२२७२१ सभा सञ्चालन खर्च	२,००,०००.००	१,७४,३३०.००	८७.१७	२५,६७०.००
२७२१३ औषधीखरिद खर्च	१६,००,०००.००	१५,९२,९८२.००	९९.५६	७,०१८.००
२८१४२ घरभाडा	९,००,०००.००	८,३७,९००.००	९३.१	६२,१००.००
२८१४३ सवारी साधन तथा मेशिनर औजार भाडा	१५,८०,०००.००	९,५४,९००.००	६०.४४	६,२५,१००.००
२८२१९ अन्य फिर्ता	४,३९,१८,२३१.३१	४,११,८२,५६४.१७	९३.७७	२७,३५,६६७.१४
पुंजीगत	२१,९१,५८,१९५.००	१६,४०,९२,९८५.२७	७४.८७	५,५०,६५,२०९.७३
३११११ आवासीय भवन निर्माण/खरिद	७,५०,०००.००	७,४६,४००.००	९९.५२	३,६००.००
३१११२ गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	४,०७,९२,१९५.००	३,६३,८२,३६८.००	८९.१९	४४,०९,८२७.००
३११२१ सवारी साधन	६७,००,०००.००	५९,४०,०००.००	८८.६६	७,६०,०००.००
३११२२ मेशिनरी तथा औजार	४०,५०,०००.००	३७,९३,४९३.००	९३.६७	२,५६,५०७.००
३११२३ फर्निचर तथा फिक्चर्स	११,००,०००.००	११,००,०००.००	१००	०
३११३२ अनुसन्धान तथा विकास सम्बन्धी खर्च	८०,००,०००.००	१५,८३,६९५.००	१९.८	६४,१६,३०५.००
३११५१ सडक तथा पूल निर्माण	३,९७,००,०००.००	३,०१,६८,०२८.२७	७५.९८	९५,३१,९७१.७३
३११५३ विदयुत संरचना निर्माण	४५,५०,०००.००	३२,२२,८३५.००	७०.८३	१३,२७,१६५.००
३११५५ सिंचाई संरचना निर्माण	४,२६,११,०००.००	३,०९,४२,१२४.००	७२.६२	१,१६,६८,८७६.००
३११५६ खानेपानी संरचना निर्माण	७८,३०,०००.००	५२,७४,८४८.००	६७.३७	२५,५५,१५२.००
३११५८ सरसफाई संरचना निर्माण	२,००,०००.००	२,००,०००.००	१००	०
३११५९ अन्य सार्वजनिक निर्माण	६,२६,२५,०००.००	४,४४,८९,१९४.००	७१.०४	१,८१,३५,८०६.००
३११६१ निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार खर्च	२,५०,०००.००	२,५०,०००.००	१००	०
जम्मा	५,५१,९७,६१,०६	४,४७,७८,८५,१०	८१.१२	१,०४,१८,७५,९५

नोद कुमार चौहान
ासकिय अधिकृत